

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

SCHIMB DE MESAJE ROMÂNNO-SUEDEZ LA NIVEL ÎNALT

STOCKHOLM. Din partea Domnului **NICOLAE CEAUȘESCU**, președintele Republicii Socialiste România, au fost transmise regelui Suediei, **CARL AL XVI-LEA GUSTAF**, cele mai calde urări de sănătate și fericire personală, iar pentru poporul suedez prieten, urări de prosperitate și pace.

Mulțumind pentru mesajul primit, regele Suediei a rugat să se transmită președintelui Republicii Socialiste România cele mai calde urări de sănătate și fericire, iar poporului român succese în opera de dezvoltare economico-socială multilaterală a țării.

Schimbul de mesaje a avut loc cu ocazia primirii de către regele Suediei a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, care a efectuat o vizită în Suedia.

Noi inițiative și propuneri ale României pentru soluționarea problemelor care confruntă omenirea de azi

Pentru omul de azi pacea este o condiție indispensabilă existenței sale în lume. Ceea ce este în afara păcii este distrugere, moarte. De aceea, toți oamenii de bună credință din lume încearcă să se conștientizeze reciproc că pacea, ca valoare universală nu are frontiere. În acest context, conștiința interdependentă dintre persoană și umanitatea întreagă devine din ce în ce mai mult un imperativ categoric, și aceasta cu atât mai mult cu cât ne dăm mai bine seama că lipsa acestei legături caracterizată prin indiferență, inconștiență, ignoranță, duce la urmări catastrofale.

În contextul acestor preocupări, la 15 sept. a. c. la New-York, s-au deschis lucrările celei de-a 42-a Sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., sesiune care are menirea de a sensibiliza lumea asupra problemei fundamentale a epocii noastre, dezarmarea, necesitate vitală, de prim ordin, menită să refacă sănătatea planetei, să elimine — prin încetarea cursei înarmărilor și în primul rând a celor nucleare — stresul, tensiunea și frica din viața oamenilor și a popoarelor. În zilele noastre când sumele alocate cheltuielilor militare depășesc astronomica cifră de o mie de miliarde de dolari, România își ridică glasul pentru a atrage luarea aminte asupra consecințelor catastrofale pentru omenire, ale continuării acestei infernale curse a morții, cerind trecerea imediată la dezarmare, reducerea cheltuielilor militare, apărarea dreptului suprem al popoarelor la viață, la pace, la existență liberă și demnă și arătând că frica de o catastrofă nucleară, totală și ireversibilă ar trebui să-i unească și să-i solidarizeze pe oameni, să-i facă să realizeze că ei toți au același drum în viață, același destin, același interes, aceeași vocație, că toți formăm o singură și mare familie.

Ampla ordine de zi a Sesiunii a 42-a a Adunării Generale a O.N.U., datorită propunerilor României și altor state, cuprinde peste 140 puncte referitoare la realitățile cele mai stringente ale timpului nostru, realități care solicită și impun o acțiune comună, solidară și conștientă din partea tuturor oamenilor pentru cea mai bună soluționare.

Exponent strălucit al unei politici consecvente de pace, președintele țării noastre, Domnul Nicolae Ceaușescu, prin propunerile făcute la această Sesiune a Adunării Generale a O.N.U., confirmă temeinicia principiilor care însuflețesc și călăuzesc poporul nostru pe drumul făuririi unei vieti noi, pe care și l-a ales. Acum, când Europa, acest leagăn al unei strălucite civilizații mult milenare, trăiește, ca și celelalte continente, cosmarul creșterii iminente a pericolului distrugerii totale, reparabile, România prin glasul președintelui ei, consideră vital faptul de a se milita activ și intens pentru înălturarea din Europa a rachetelor cu rază medie de acțiune și operativ-tactice, încă din toamna acestui an, și propune Adunării Generale să lanseze un Apel insistent celor două mari puteri mondiale, U.R.S.S. și S.U.A. pentru a încheia printr-un acord tratativele desfășurate în acest sens.

De asemenea propune ca O.N.U. să lanseze un apel similar tuturor țărilor din Europa și din lume care posedă sau au pe teritoriul lor arme nucleare, să renunțe la ele, la orice experiențe menite să ducă la dezvoltarea și perfecționarea lor, în egală măsură să pună stavilă oricărui fel de experiențe care pot periclitiza viața oamenilor și mari tensiunea deja existentă în lume, invitând la folosirea forței nucleare în scopuri pașnice, spre binele întregii omeniri.

În starea actuală a lucrurilor, când frica, teroarea, tensiunea psihologică generată de aberanta cursă a înarmărilor generează un lanț întreg de consecințe negative în viața fiecărui ins de pe planetă și în relațiile dintre oameni și popoare, acum eșd problema vieti pe pământ se pune cu atita acuitate, nici o țară din lume, oricât de mică ar fi și oriunde s-ar afla, în orice context sau condiție nu poate rămâne indiferentă față de problemele vitale ale omenirii contemporane, considerându-se la periferia lor, ci acestea trebuie să constituie o preocupare majoră, centrală a fiecărui popor de pe planetă, de aceea România insistă ca toate țările din

Vizita Sanctității Sale, Patriarhul ecumenic Dimitrios I al Constantinopolului

În partea a doua a lunii septembrie din acest curgător an, Biserica Ortodoxă Română a trăit momente de mare bucurie, prilejuită de vizita Sanctității Sale, Patriarhul ecumenic Dimitrios I al Constantinopolului. Încadrată într-un sir de vizite pe care Sanctitatea Sa le-a efectuat anul acesta la Bisericele Ortodoxe surori, vizita pe care a întreprins-o în Biserica noastră este în același timp un răspuns la invitația Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist de a face cunoștință direct cu viața și activitatea Bisericii Ortodoxe Române.

Sanctitatea Sa, Patriarhul Dimitrios I al Constantinopolului, însoțit de II. PP. SS. Mitropolitii Hrisostom de Myra, Evanghelos de Perga, Augustin al Germaniei, Bartolomeu de Filadelfia, Marele Arhidiacon Dimitrios, Diaconul Meliton, secretar adjunct al Sfintului Sinod și alți demnitari ai Patriarhiei Ecumenice, a sosit în țara noastră marți, 16 septembrie a. c.

La aeroportul București-Otopeni, Sanctitatea Sa și delegația însoțitoare au fost primiți de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, de II. PP. SS. Mitropolitii Nestor al Olteniei și Nicolae al Banatului și de P. S. Episcop Nifon Ploieșteanul, vicar patriarhal. Erau prezenți, de asemenea, consilierii patriarhali, reprezentanți ai presei bisericești din Patriarhia Română.

La primire a fost prezent și ambasadorul Greciei la București, Georgios Linardos.

De la aeroport, înalții oaspeți au fost conduși la Catedrala patriarhală, unde s-a săvârșit îndătinată slujbă a Te-Deum-ului.

La sfârșitul slujbei, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a rostit un călduros cuvânt de bun venit, spunând:

„Vă întâmpinăm în această Catedrală istorică plini de simțăminte de dragoste frățească și înaltă prețuire, împreună cu ierarhii sfintei noastre Biserici, cu slujitorii altarelor de biserică și mănăstiri, profesori de Teologie și credincioși, care Vă aduc prinosele lor de cinstire rostind într-un glas cu psalmistul: „Bine este cuvântul cel ce vine întru numele Domnului“ (Ps. 117, 26). Cu adevărat, în numele cel sfânt al Domnului și pe drumul binecuvântat al unor legături străvechi și trainice dintre Bisericele noastre se înscrie această vizită a Sanctității Voastre.

...Nutrim convingerea că această vizită va adăuga încă o verigă trainică în lanțul lung și
Alexandru M. Ionț
(Continuare în pag. a 4-a)

Vizita Prea Fericitului Părinte TEOCTIST Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române în Suedia

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a vizitat Suedia între 26 septembrie și 3 octombrie a. c., în fruntea unei delegații compuse din: I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, I. P. S. Adrian al Europei Centrale și Occidentale, P. C. Pr. Prof. Alex. Ciurea și Diacon Mihai Hău.

Vizita a avut loc ca urmare a invitației Bisericii Luterane a Suediei și a parohiilor ortodoxe române din această țară.

Eminența Sa Arhiepiscopul Bertil Werkström a primit pe Prea Fericitul Părinte Patriarh și însoțitorii săi la palatul arhiepiscopal din Uppsala într-un cadru solemn și deosebit de frățesc. Au avut apoi loc convorbiri oficiale în cadrul cărora s-a exprimat de ambele părți dorința de colaborare în scopul promovării ecumenismului, precum și al sprijinirii cauzei progresului și păcii în lume. Cei doi conducători bisericești s-au felicitat pentru bunele raporturi existente între cele două Biserici, stabilind să le continue și în viitor căutând noi forme de împreună lucrare.

Delegația Bisericii Ortodoxe Române a participat apoi în catedrala din Uppsala la oficierea unui serviciu religios, a vizitat catedrala din Lund și unele instituții bisericești, s-a întâlnit cu episcopii din Stockholm și Göteborg și cu mulți preoți parohi și personalități bisericești locale. Cu aceste prilejuri, s-au rostit cuvântări ocazionale, vorbitorii exprimându-și bucuria întâlnirii și a respectului reciproc, ca și hotărârea de a rămâne uniți în dragostea Mintuitorului Iisus Hristos. Au fost schimbate daruri și amintiri, iar Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a invitat pe Eminența Sa Arhiepiscopul Bertil Werkström să ne viziteze țara, ceea ce s-a acceptat cu multă plăcere.

Contactele dintre cele două Biserici au reliefat apropierea lor ca Biserici naționale, precum și punctele de doctrină care se aseamănă. În mod special, Eminența Sa Arhiepiscopul Bertil Werkström a ținut să sublinieze atașamentul Bisericii Luterane a Suediei, față de mărturisirea de credință Niceo-constantinopolitană, fără adaosul „Filioque“, dorința de reintroducere a cultului icoanelor și a sfintelor moaște, precum și intenția de reevaluare a Sfintelor Paști, a locului pe care să-l ocupe în viața credincioșilor Invierea Domnului.

Vizitarea de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a parohiilor ortodoxe române din Suedia a culminat cu sfințirea
(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. prof. dr. Alex. Ciurea

Conferința Bisericilor Europene Sesiune a Prezidiului la Tampere în Finlanda

Între 1—4 octombrie 1987 a avut loc în localitatea Tampere din Finlanda sesiunea anuală a lucrărilor Prezidiului Conferinței Bisericilor Europene. Conferința este condusă de opt Președinți și de un Comitet Consultativ alcătuit din 26 de membri, reprezentând peste 130 de Biserici din Europa. Cei opt Președinți sint: Mitropolitul Alexei de Leningrad și Novgorod, Mitropolitul Antonie al Ardealului, Rev. John Arnold, decan de Rochester (Anglia), D-na

Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ Mitropolitul Ardealului
(Continuare în pag. a 2-a)

(Continuare în pag. a 2-a)

Vizita Prea Fericitului Părinte TEOCTIST

(Continuare din pag. 1-a)

bisericii din Malmö. În acest oraș, unde trăiesc mai mulți credincioși ortodocși români s-a achiziționat recent o biserică proprie prin grija și jertfelnicia enoriașilor îndrumați de P.C. Părinte Mihai Radu. Patriarhia Română a donat o frumoasă timplă precum și icoanele și obiectele necesare ofierii serviciilor religioase. La ceremonia însoțirii au ținut să participe, pe lângă slujitorii parohiilor ortodoxe române din Suedia și credincioșii lor, Eminența Sa Arhiepiscopul în pensie Olof Sundby — ca reprezentant al actualului arhiepiscop Bertil Werkström, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Johannes din Helsinki (Finlanda), mai mulți episcopi luterani suedezi, preoți suedezi, preoți aparținând jurisdicțiilor ortodoxe din localitate, reprezentanți ai autorităților locale, personalități ale vieții publice suedeze ca de pildă: Hans E. Sköld, fost ambasador al Suediei la București.

În cadrul serviciului religios, P.C. Pr. paroh Mihai Radu a prezentat un raport detaliat asupra situației parohiei și a etapelor ce au premers încheierii lucrărilor de înnoire a bisericii. Au mai luat cuvântul: Eminența Sa Arhiepiscopul Olof Sundby, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Johannes, alți reprezentanți ai comunităților bisericesti locale. La sfârșit a luat cuvântul Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, care, după ce s-a referit la importanța momentului și la semnificația vizitei în Suedia a delegației Bisericii Ortodoxe Române, a spus: „Doresc să amintesc, de asemenea, că ne-a adus în frumoasa Dumneavoastră țară și un motiv special legat de misiunea noastră canonică și pastorală în călăuzirea duhovnicească a credincioșilor ortodocși români de peste hotare. Ca rod al dialogului și legăturilor dintre Bisericile noastre, în ospitaliera Suedie, au luat ființă de mai bine de zece ani trei parohii românești și mare ne-a fost bucuria de a sfinți noua biserică a parohiei din Malmö”. Prea Fericirea Sa s-a referit apoi la condițiile necesare pentru o asemenea realizare, condiții oferite de Biserica Luterană a Suediei și de forurile de stat suedeze, cărora Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist le-a mulțumit călduros din adâncul inimii. De asemenea, Prea Fericirea Sa a rostit cuvinte de căldă apreciere la adresa strădanilor preotului paroh Mihai Radu și a enoriașilor săi. Între altele Prea Fericirea Sa a ținut să laude eforturile depuse de preotul Mihai Radu și soția sa și pentru organizarea unei grădinițe de copii în apropierea bisericii parohiei, unde sînt îngrijiți fiii mai multor familii indiferent de apartenența lor religioasă. În încheiere Prea Fericitul Părinte Patriarh și-a exprimat „nădejdea că întîlnirea noastră frățească și vizita pe care o facem în Suedia vor contribui atât la aprofundarea și dezvoltarea relațiilor ecumenice dintre Bisericile noastre, cît și la întărirea legăturilor de prietenie dintre poporul român și poporul suedez prieten”.

În continuare, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a fost oaspetele parohiilor ortodoxe române din Stockholm și Göteborg. La ambele parohii a fost oficiat serviciul religios al vecerniei de către Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Adrian înconjurat de preoții Anton Poșircă și Ioan Stan la Stockholm, de preotul Enache Culai și diaconul Mihai Hau la Göteborg. După serviciul vecerniei Prea Fericirea Sa s-a întîlnit cu membrii celor două comunități ortodoxe române, cărora le-a adresat cuvinte de aleasă zidire sufletească. Preoții Anton Poșircă și Culai Enache au prezentat situația parohiilor pe care le păstoresc și în mod special intenția lor de a urma exemplul parohiei din Malmö achiziționînd biserici proprii. La Göteborg, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a fost condus să vadă capela Sfîntul Matei, care urmează să devină lăcașul de rugăciune al parohiei din acest oraș.

Trebuie menționat în completare, că vizita Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist în Suedia, a prilejuit o serie de întîlniri oficiale, pe prim plan aflîndu-se audiența la Majestatea Sa Carl al XVI-lea Gustaf, regele Suediei.

O altă vizită oficială a fost făcută ministrului Educației și Culturii, Bo Holmberg. Cu acest prilej au fost evocate bunele raporturi dintre România și Suedia, contribuția ce o aduc comunitățile ortodoxe române la adîncirea prieteniei dintre cele două popoare. Ministrul Bo Holmberg a apreciat pozitiv activitatea acestor comunități și a promis sprijinirea lor de către autoritățile de stat suedeze. Pot fi amintite și alte vizite făcute unor instituții și întreprinderi, ca de pildă cea de la fabrica de medicamente „Pharmacia” din Uppsala și în mod special vizita la primăria din Göteborg.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist împreună cu Eminența Sa Arhiepiscopul Bertil Werkström și însoțitorii lor au făcut o vizită la Ambasada Republicii Socialiste România din Stockholm, unde au fost primiți de Domnul ambasador Ioan Ceterchi. Vizita Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist în Suedia, a atras atenția în mod firesc opiniei publice, fapt ce a prilejuit organizarea unei conferințe de presă la sediul Arhiepiscopiei Luterane Suedeze și acordarea unor interviuri. Întrebările puse și răspunsurile date s-au referit la Biserica Ortodoxă Română și activitatea cultelor religioase din țara noastră. La rîndul ei presa suedeză centrală și cea locală, au comentat pe larg vizita delegației Bisericii Ortodoxe Române, numeroase articole și reportaje aparînd în ziarele: „Svenska Dagbladet”, „Dagens Nyheter”, „Uppsala Nya Tidning”, „Sydsvenska Dagbladet Snälljosten” etc.

Vizita Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist în Suedia, a treia deplasare în străinătate (primele două călătorii le-a făcut la Istanbul unde se află sediul Patriarhiei Ecumenice și în Austria, la invitația Bisericii Romano-Catolice din această țară și cu ocazia jubileului parohiei ortodoxe din Viena) se constituie într-o expresie a dorinței Bisericii Ortodoxe Române de a întări legăturile frățești cu toate celelalte Biserici creștine, în spiritul celui mai autentic ecumenism și pentru dezvoltarea colaborării pe plan religios în scopul promovării progresului și păcii în lume.

Noi inițiativă și propuneri ale României...

(Continuare din pag. 1-a)

lume să fie încurajate să-și aducă o contribuție concretă în scopul realizării acordului amintit, încă în toamna aceasta.

Pentru noi, românii, fii ai unui popor care a făcut din imperativul apărării păcii o politică de stat, în care legile îngrădesc cu desăvîrșire orice pornire sau manifestare care ar putea prejudicia bunele relații dintre oameni, este o mîndrie faptul că de-a lungul ultimilor ani, România a avut în permanență astfel de inițiativă și propuneri către toate forurile internaționale competente, pentru o colaborare frățească între toate statele și popoarele lumii, pentru a instaura pe planeta noastră un climat de viață pașnică și sigură.

Consecvență principiilor sale, România a luat măsuri interne care să arate lumii că unitatea dintre vorbă și faptă este singurul mod de realizare a acestui ideal; astfel: „Declarația-Apel a Frontului Democrației și Unității Socialiste din R.S.R. adresată partidelor și organizațiilor democratice, guvernelor, tuturor popoarelor din țările europene, din S.U.A. și Canada, de pe alte continente” din 28 martie 1986 precum și Referendum-ul din 23 nov. 1986 referitor la reducerea cu 5% de către țara noastră a efectivelor, armamentelor și cheltuielilor militare, sînt în acest sens exemple grătore.

Pe linia acestui imperativ, ca toate declarațiile făcute în diverse foruri internaționale, la diferite niveluri, să nu rămînă doar simple formule lipsite de consistență, ci proiecte transformate în act și aplicate în viață România a propus la această Sesiune a Adunării Generale a O.N.U. ca spațiul cosmic al Terel, devenit polișon experimental, să fie curățit de

multimea sateliților lansați în scopuri militare, iar țările care se înscriu pe linia unor astfel de acțiuni să înceteze lansarea de noi sateliți, astfel încît, cosmosul, bun al întregii omeniri, să fie folosit nu în scopuri distructive, ci pașnice.

Un alt fapt care neliniștește din ce în ce mai mult lumea de azi este pericolul pe care-l reprezintă tensiunea mărită din relațiile internaționale, deoarece aceasta poate evolua pînă într-atît, încît evenimentele care se produc la scară mondială să scape controlului și astfel pacea și viața întregii lumi să se afle sub pecetea ireversibilității.

Prin președintele Nicolae Ceaușescu, eminentă personalitate a lumii contemporane, România a propus în multe rînduri forurilor internaționale în drept, luarea de măsuri concrete de dezarmare și dezagajare militară, cooperarea neîngrădită a tuturor statelor, continuarea eforturilor pentru destindere și încredere între state și popoare. Și de data aceasta, țara noastră a propus ca toate țările aflate în diferite conflicte, de orice natură, să le rezolve pe calea tratativilor, a dialogului, și nu prin operațiuni militare, iar în toate aceste tratative, O.N.U. sau alte organisme internaționale competente să aibă o împuternicire de supraveghere și coordonare, un rol mai important, în așa fel încît și prin aceasta să se realizeze schimbarea structurilor vechi și nedrepte din relațiile internaționale, structuri care accentuează tensiunea dintre țări și popoare și care fac să apară situații conflictuale care distrug pacea și securitatea lumii.

În afară de problemele păcii și dezarmării, pe agenda de lucru a Sesiunii Generale au fost înscrise și probleme de ordin economic-finan-

ciar cu care se confruntă omenirea de azi, probleme în care România își aduce o valoroasă contribuție, propunînd, prin președintele ei, măsuri concrete pentru realizarea unei noi ordini economice internaționale, cînd ca O.N.U. să lanseze un apel către toate țările dezvoltate creditoare, către toate băncile și instituțiile financiare internaționale, pentru ca acestea să instituie un Moratoriu pentru o perioadă de cel puțin cinci ani pentru toate creditele acordate țărilor în curs de dezvoltare de către țările dezvoltate și alte instituții.

Toate aceste propuneri care presupun un nou mod de a gîndi relațiile dintre popoare, care presupun creșterea rolului și influenței O.N.U. în aceste relații, sînt expresia acordării de către țara noastră a unei atenții deosebite pentru problemele care confruntă azi lumea contemporană: lupta pentru pace și dezarmare, făurirea unei noi ordini economice internaționale și prin acestea, a unei lumi care să asigure viața liberă și fericită a fiecărui om pe planeta noastră.

Țara noastră, prin inițiativa președintelui ei, este azi un exemplu viu în întreaga lume pentru felul în care a aplicat și aplică, în care concretizează în viața poporului, măsurile menite să instaureze și să promoveze pacea.

Conștienți de faptul că întreaga cantitate de armament existentă în lume poate distruge de mai multe ori planeta noastră, se impune ca toți oamenii să militeze pentru realizarea tuturor acestor idealuri propuse de România și președintele ei, pentru realizarea unor relații armonioase și echitabile între oameni și popoare, pentru demilitarizarea spațiului cosmic, în așa fel încît generația aceasta sau cea care va urma, să nu fie ultima pe acest pămînt.

Sesiune a Prezidiului...

(Continuare din pag. 1-a)

Marjolaine Cheralier (Franța), Mitropolitul Damasinos al Elveției (Patriarhia Ecumenică), Episcopul dr. Hans-Gernot Jung (R.F.G.), Superintendentul Adam Cuzma (Polonia) și Prof. Pertti Personen (Finlanda).

La lucrări au mai participat în afară de Președinți, secretarul general Dr. Jean Fischer, pr. prof. dr. Dumitru Popescu, director de studii, Hans Schmocker, director financiar, Ada Silenzi, secretar și alți funcționari din Geneva ai Conferinței. A luat parte de asemenea Rectorul Wilhelm Nausner (Austria), președintele Comitetului Financiar și un mare număr de invitați finlandezi din Consiliul Ecumenic al Bisericilor din Finlanda, episcopi, preoți și laici. Pe agenda întrunirii au figurat probleme interne, de ordin administrativ și organizatoric, dar și probleme față de care Bisericile din Europa se simt chemate a-și spune cuvîntul și a da credincioșilor îndrumări și puncte de orientare. Printre acestea figurează eforturile ce se fac în vederea dezarmării și asigurării păcii, respectarea acordurilor fixate în Actul final de la Helsinki, apărarea drepturilor omului și apărarea vieții în general, în fața pericolelor care o pîndesc astăzi fie prin intensificarea cursei înarmărilor, fie prin amenințarea integrității creației, prin poluarea și distrugerea mediului înconjurător, fie prin manipularile genetice și prin permisivitatea morală, tot atîtea rele care duc la slăbirea și deteriorarea nu numai a spiritului uman, dar și a corpului și în general a materiei.

Pe latura administrativ organizatorică, Președinții au aprobat înființarea unui *Secretariat pentru Comunicatii*, menit să strîngă și să faciliteze relațiile dintre Biserici, în așa fel încît să poată lucra și mai bine, în unitate, pentru unitate și înțelegere între Biserici, oameni și popoare. José Manuel Leite a fost numit secretar al dep. „Pace, Dreptate și Drepturi umane”. S-au definitivat listele membrilor în diferitele Comitete de lucru ale Conferinței, precum în Comitetul financiar (din partea Bisericii Ortodoxe Române face parte Mitropolitul Antonie), în Comitetul de Personal, în Comitetul de legătură cu Conferințele episcopilor romano-catolici din Europa (din partea Bisericii Ortodoxe Române face parte Mitropolitul Antonie), în Comitetul de legătură cu Conferința Bisericilor din Orientul Mijlociu, în Comitetul de Întrajutorare bisericească, în Comitetul consultativ de studii (din partea Bisericii Ortodoxe Române face parte episcopul Nifon, vicar-patriarhal), în Comitetul de relații cu Islamismul din Europa (din partea Bisericii Ortodoxe Române face parte pr. Vergil Vilcu, paroh în Geneva), în Comitetul pentru Pace, Dreptate și Drepturi umane, în Comitetul de pregătire a viitoarei Adunări generale, ș.a.

Două Biserici: Biserica episcopală din Scoția și Consiliul Bisericilor Africane și Caraibene din Anglia, au cerut afilierea la Conferința Bisericilor Europene. Pr. prof. dr. Dumitru Popescu a prezentat un raport cu privire la activitatea Secretariatului pentru studii a Conferinței Bisericilor Europene din care a reieșit că a organizat în diferite țări din Europa, în anul acesta, un important număr de colocvii, simpoziioane și întruniri și, de asemenea, a continuat publicarea mai multor volume privind activitatea ecumenică a Conferinței, în cadrul Serviciului de documentare, condus de P.C. Sa.

Președinții au definitivat în cadrul întrunirii din Finlanda proiectul pentru convocarea în anul 1989 (între 15—21 mai) a unei Conferințe europene cu tema „Pace prin Dreptate”. Ea va avea loc la Basel, în Elveția și va aduna între 500—800 participanți din toate țările Europei, plus Statele Unite și Canada ca semnatare ale Actului final de la Helsinki.

Este important că această Conferință va fi organizată împreună de către Conferința Bisericilor Europene (C.B.E.) și de către Consiliul Conferințelor Episcopale Europene, romano-catolice (C.C.E.E.). În scopul realizării unui consens, se va pregăti un *Document comun* care va fi supus dezbaterilor, cu dorința de a se ajunge la un *Comunicat comun*.

Cooperarea C.B.E. cu romano-catolicii va fi foarte activă și în 1988. Între 28 septembrie—2 octombrie va avea loc la Erfurt în R.D.G. a patra întrînire oficială a Prezidiului și Comitetului Consultativ al C.B.E., cu membrii Consiliului Conferințelor Episcopale Europene romano-catolice (C.C.E.E.). Se va trata tema: „*Vie Împărăția Ta*”. Una din problemele căreia Președinții i-au acordat o importanță deosebită a fost problema dezarmării. După discuții și analize cu privire la tratativele actuale dintre marile puteri și la rolul pe care l-ar putea avea Bisericile și credincioșii în încurajarea procesului de dezarmare care să asigure pacea lumii, s-a adoptat un *Mesaj* cu următorul conținut:

„Prezidiul Conferinței Bisericilor Europene a luat act cu satisfacție și cu speranță că un prim pas spre dezarmare este gata să se producă. Creștinii așteaptă încheierea cu succes a unui tratat formal între U.S.A. și U.R.S.S. asupra distrugerii rachetelor cu rază medie de acțiune și asupra interzicerii armelor chimice.

Este un moment promițător. El ar trebui să antreneze eforturi unite spre asigurarea păcii dintre națiuni. El cheamă toate Statele din zona Europei la acțiuni responsabile și, de asemenea cheamă la acțiuni responsabile și Bisericile din Europa.

Responsabilitatea Statelor

Statele europene ar trebui acum să treacă la inițiativa propriei în vederea asigurării securității comune și a fiecărui stat în parte. Ele ar trebui nu numai să urmărească negocierile dintre supra-puteri, ci să încurajeze și negocierile asupra dezarmării convenționale și asupra reducerii rachetelor cu rază medie sau intercontinentale. De asemenea ar trebui să stăruiască pentru interzicerea și prevenirea experiențelor și extinderii cursei înarmărilor în spațiu, ca și pentru a se lua serioase măsuri de împiedicare și limitare a comerțului cu arme.

Responsabilitatea Bisericilor

Bisericile din Europa au o răspundere deosebită. Dragostea lui Dumnezeu este izvorul vieții, aceea care face să existe încredere între ființele omenesti. Sfînta Evanghelie ne ajută să găsim căi spre pace și dezarmare. Bisericile n-ar trebui să lase aceste preocupări vitale pe seama unor persoane individuale, ori numai pe seama unor grupuri mici, ci trebuie să se implice ele însele activ în acest efort de menținere a păcii. Conferința Bisericilor Europene invită Bisericile membre să ia parte activă în procesul de pregătire, convocare și organizare a Conferinței „Pace prin Dreptate” care va avea loc în luna mai 1989.

Responsabilitatea tuturor

Europa are răspunderea și puterea de a contribui în mod real la realizarea unei lumi pașnice, eliberate de frica atomică. Bogățiile țărilor noastre n-ar trebui folosite pentru fabricarea de arme ucigătoare, ci mai degrabă pentru ajutorarea țărilor mai sărace, contribuind astfel la o mai mare dreptate socială în lume. Trebuie să căutăm noi căi pentru a se întări încrederea între Est și Vest. Depășirea amenințărilor împotriva omenirii, a necii și a disperării din lumea de azi, a folosirii nepotrivite a resurselor din lume, trebuie să fie preocuparea de căpetenie a tuturor oamenilor.”

Lucrările Prezidiului C.B.E. din Tampere, Finlanda, au fost pe larg prezentate în presa locală, în ziarul *Aamulehti*, cu speranța că *Mesajul* va fi de bun augur.

La Cuvioasa Maica Paraschiva

— 14 octombrie —

„Pe sfânta ajutoare a celor ce sînt în nevoi, toți cu cucerire să o lăudăm pe preacinstita Paraschiva...”
(Condac, glas 3)

Știm din însemnările ajunse pînă la noi, că sfînta Paraschiva s-a născut în jurul anului 1000, în localitatea Epivat, din Tracia, un ținut muntos, unde părinții ei se bucurau de o bună stare materială. Dar credința în Dumnezeu a părinților cuvioasei era o credință formală, căci poruncile Evangheliei erau doar pe buzele lor, nu în adîncul inimii, ceea ce producea multă intristare copiliei Paraschiva și fratelui ei Epifanie care vedeau în împlinirea în viața de toate zilele a poruncilor Evangheliei, țelul vieții lor.

Sensibilitatea sufletească a copiliei Paraschiva nu putea înțelege împărțirea oamenilor în săraci și bogați. De aceea, nu odată schimbase hainele ei bogate cu hainele zdrențuite și sărace ale fetitelor sărace de vîrstă ei, și nu odată fusese certată, amenințată și pedepsită pentru gestul ei nobil.

Încă de copilă, cuvioasa Paraschiva întîlnise pe Domnul Hristos sărac și gol în calea ei, sub chipul atîtor nevoiași ce-i ieșeau în cale. Dar tot la această vîrstă înțeleșese, din purtarea părinților ei și a altor oameni înstăriți, ce însemnează împietrirea sufletului celor avari în fața foamei și sărăciei.

Într-o zi, pe cînd se afla în biserică din satul natal, sfînta aude cuvintele Evangheliei: „Cel ce voințe să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze” (Lc. 9, 23). Cuvintele Mîntuitorului se adresau ei, atîteau cea mai sensibilă coardă a sufletului ei curat. În aceste cuvinte ale Domnului a văzut cuvioasa o chemare de sus. Și a urmat-o.

Părăsind casa părintească, după pilda fratelui său Epifanie, despre care se știe că a petrecut patru ani în pustiu, apoi treizeci de ani ca monah în Constantinopol, ca apoi să devină episcop al Madita, în Tracia și să treacă la Domnul în starea de sfințenie, cuvioasa Paraschiva și-a pus drept țel al vieții să viziteze Ierusalimul și locurile sfînte, care evocă fiecărui suflet creștin pe Mîntuitorul și sfințele Sale patmi.

În acest lung drum, cuvioasa a făcut un popas în Constantinopol, cetatea evlaviei și a multelor mănăstiri, unde și-a înăvuit sufletul cu o tot mai accentuată trăire a adevărilor veșnice ale mîntuirii. Apoi, după o petrecere în mai multe sihăstria ale Traciei, stărînd în rugăciune și nevoițe, cuvioasa se așează pentru cinci ani în mănăstirea Heraclea din Pont, mănăstire închinată Maicii Domnului.

Pregătită astfel duhovnicește, cuvioasa pleacă să întîlnească pe Domnul în Tara Sfîntă.

În Tara Sfîntă, are marea bucurie a întîlnirii cu Domnul: pe dealul Golgotet, pe care-l urmă în genunchi, cu ochii împedelat de lacrimile bucuriei fără nume de a săruta urmașilor Lui, în Sfințit și de viață gătătorul Mormînt, unde stă prosternată în rugăciune ore și zile în șir, apoi, sufletul ei însetat de desăvîșire simte chemarea pustiei. În pustia Iordanului, într-o mănăstire de maici, în rugăciune și în mari nevoițe petrece cuvioasa pînă la vîrsta de 25 de ani, cînd Mirele ei cerese în vestește sfîrșitul apropiat și-i cere să plece în țara ei, căreia să-i lase în dar sfințitul ei trup.

Cu sufletul plin de mîngiere, cuvioasa ia drumul întoarceii, dar mai rămîne în Constantinopol spre a se închina în catedrala Sfînta Sofia și Epivat, unde duce aceeași viață plină de sfințenie, de rugă și aspre nevoițe, avîndu-l mereu pe Domnul în

suflet. După doi ani, la vîrsta fragedă de numai 27 ani, se mută la cerescul ei Mire, iar trupul ei, sfințit de nevoițe, este îngropat într-un loc necunoscut. După puțină vreme, cuvioasa se arată în vis și cere preotului locului să scoată de lingă ea trupul unui marinar păcătos, care fusese înmormîntat întîmplător acolo, și odată cu scoaterea acestuia din mormînt, s-a aflat și corpul cuvioasei, întreg, proslăvit și răspîndind bună mireasmă și tămăduiri celor vătămați, semne vădite ale sfințeniei care-i împodobește viața și care răvășea binefaceri și alinări celor din jur. Sfințele sale moaște au fost așezate cu mare evlavie în biserica din Epivat.

Dar aflînd că moaștele cuvioasei Paraschiva sînt făcătoare de minuni, țarul Ioan Asan al II-lea le-a mutat la mitropolia din Tirnova la începutul secolului al XIII-lea, iar la sfîrșitul secolului al XIV-lea, sultanul Baiazid, ocupînd cetatea Tirnova, moaștele Cuvioasei au ajuns la domnul român, Mircea cel Bătrîn, iar după bătălia de la Nicopole au intrat în posesia cneaghinei Anghelina a Serbiei.

La anul 1521, după cucerirea Belgradului, moaștele cuvioasei au fost aduse la Constantinopol de către sultanul Suleiman I, unde au fost răs-cumpărate de către creștini cu multe pungi de arginți.

Domnitorul Moldovei Vasile Lupu, de numele căruia se leagă un capitol însemnat al spiritualității românești, cu pretul multor pungi de aur, a răs-cumpărat moaștele cuvioasei, pe care le-a adus, într-un impresionant cortegiu, la 14 octombrie 1641 și le-a așezat în ctitoria sa, biserica „Sfinții Trei Ierarhi” din Iași. Pe tot drumul de la Constantinopol la Iași, moaștele sfinței au fost străjuite de patru mitropoliți ai Patriarhiei Eucenice și au fost primite cu un fast deosebit la Iași.

De atunci și pînă astăzi, cuvioasa Paraschiva întărește în dreapta credință pe toți cei ce aleargă la ajutorul său. Viața sa sfințită este un dreptar pentru noi, arătîndu-ne că drumul desăvîșirii se realizează în viață prin purtarea de grijă și cu harul lui Dumnezeu. Pe paștea înflorită de virtuți a sufletului curat al cuvioasei Paraschiva, pana inspirată a Duhului lui Dumnezeu a înscris veșnicia Împărăției lui Hristos.

Strîns legată de viața Bisericii noastre în cele aproape patru veacuri de cînd veghează destinele ei, viața cuvioasei s-a împletit, la noi, cu imagini de basm: Cuvioasa Paraschiva este Sfînta Vineri, care pogorîră milostivirea lui Dumnezeu peste oameni, păsări, animale și oblađuiește pe călători, pe săraci, pe nevoiași și pe orfani. Dar alături de firul povestirii, Cuvioasa Paraschiva este o prezentă adînc simțită în cerul sfințeniei ortodoxiei românești și eucenice, revărsînd binefaceri celor credincioși, fapt pentru care cultul ei a fost generalizat în 1955, căci de totdeauna credincioșii noștri au simțit adierea ei tîmăduitoare în viața lor și i-au purtat o adîncă cinstire și închinare.

De aceea, astăzi, la sărbătorirea ei, datorî simțim să adăugăm la pomnirea ce i-o facem și hotărîrea sufletelor noastre de a păși pe calea unei vieți curate, luînd-o drept model al strădaniilor noastre, și din adîncul inimii să zicem cuvioasei fecioare:

„Bucură-te laudă a pustiei, potir ales al sfințeniei, orin al frumuseții celei nevetește, comoră a virtutilor, fîntînă nescătată a milostivirii dumnezeiești și nouă mult folositoare, Cuvioasă Maică Paraschiva, grabnic ajutoare!”

EMILIAN

Episcop de Alba Iulia

Începuturile vieții creștine la români

Problema originilor creștinismului românesc a preocupat pe mulți istorici arheologi și teologi români și străini, punîndu-se în circulație păreri dintre cele mai contradictorii. Nu avem intenția să le prezentăm aici, căci și o simplă înșirare a lor ar ocupa prea mult spațiu (pe scurt sînt expuse în manualul lui Gh. Moisescu, Șt. Lupuș și Al. Filipașcu, *Istoria Bisericii Române*, I, București, 1957, p. 31—36). Reținem doar părerea mai multor istorici și arheologi (între care și C. Daicovicu) care au socotit că se poate vorbi de o viață creștină pe teritoriul țării noastre abia din secolul IV. O teză de-a dreptul ridicolă a emis profesorul Evgheniev Golubinski de la Academia duhovnicească din Moscova, într-o lucrare publicată în 1871, în care afirmă că românii au primit învățătura creștină de la bulgari, în secolul IX (!). În sfîrșit, mulți istorici uniți și catolici — în trecut, dar și azi — susțin că strămoșii noștri au fost încreștinați de „misionari” trimiși de la Roma și că am stat sub jurisdicția Romei pînă la venirea slavilor, cînd am ajuns sub oblađuirea duhovnicească a Patriarhiei de Constantinopol.

Adăugăm la acestea și părerea eronată a unor istorici care, deși admiteau existența unei vieți creștine pe teritoriul țării noastre încă din secolul IV, dar înt-o „formă populară” (!), considerau că organizarea canonică a Bisericii noastre a început abia în secolul al XIV-lea, deci odată cu întemeierea statelor feudale Tara Românească și Moldova. Nicolae Iorga, de pildă, și alții care se bazu pe autoritatea lui, susțineau că anumiți egumeni din mănăstiri, ba chiar și simpli călugări, își luau cu de la sine putere drepturi episcopale într-o anumită regiune, dar fără ca să aibă o „hirotonie canonică” (vezi *Istoria Bisericii românești*, vol. I, ed. II, București, 1929, p. 16).

Cercetările istorice și arheologice efectuate mai cu seamă în a doua jumătate a veacului nostru au dus, însă, la o viziune cu totul diferită asupra începuturilor creștinismului românesc. Vom încerca, să schițăm etapele principale din procesul de încreștinare lentă a daco-romanilor, strămoșii românilor.

În primul rînd, reținem relațiile episcopului Eusebiu din Cezareea Palestinei († 340) și ale unor istorici bisericești de mai tîrziu, întregite cu mărturiile tradiției locale și ale toponimiei, cu privire la predica Sf. Andrei pe o parte din teritoriul țării noastre. Eusebiu, în *Istoria sa bisericească* (III, 1) — bazat și pe spusele marelui scriitor bisericesc Origen, care trăise cu un secol mai înainte († 254) — scria că Apostolul Andrei a propovăduit pe Hristos „în Scitia”. Prin aceasta înțelegem teritoriul dintre Dunăre și Mare (Dobrogea de azi), menționat în izvoarele antice sub această denumire și care, în anul 46 d. Hr., intrase în stăpînire imperiului roman, fiind anexat la provincia Moesia Inferior. De pildă, geograful Strabo (c. 58 i. Hr.—c. 21 d. Hr.), în *Geografia* sa numea acest teritoriu Scitia. Poetul roman Ovidiu (43 i. Hr.—17/18 d. Hr.) se plîngea în „Tristete” și „Ponticele” sale că a fost exilat la Tomis (Constanța de azi) printre „sciti”. În anul 297, cînd teritoriul dintre Dunăre și Mare s-a constituit într-o provincie romană aparte, a primit denumirea de „Scythia Minor” (Scitia Mică).

Unele colinde și creații folclorice dobrogene, dar și din stînga Prutului, fac amintire de lucrarea misionară a Sfințului Apostol Andrei în aceste regiuni. Apoi, unele toponimice dobrogene confirmă același lucru, căci se întîlnesc aici: „pîrîiașul Sfințului Andrei”, „apa sfințului”, sau pesteră zisă „a sfințului Andrei”, care există și azi în hotarul comunei Ion Corvin, în apropiere de granița româno-bulgară.

Nu trebuie trecut cu vederea nici faptul că pe țărîmul de apus al Mării Negre (Pontul Euxin) exista un număr de vechi colonii grecești (Tomis, Callatis, Histria) în care Sfințul Andrei găsea teren favorabil pentru misiune, cu o populație care avea un nivel intelectual mai ridicat, capabilă să înțeleagă noile adevăruri de credință.

Adăugăm la acestea și citeva mărturii oarecum „îndirecte”. De pildă, din Epistola Sfințului Apostol Pavel către Coloseni (III, 11), ar reieși că și „sciti” au putut auzi cuvîntul lui Dumnezeu. Sfințul Iustin Martirul și Filozoful († 165), în lucrarea sa „*Dialogul cu iudeul Trifon*” scria că „nu există nici un neam... fie din cei ce trăiesc în căruțe și corturi și crescînd vite, la care să nu se facă rugăciuni în numele lui Hristos cel răstîgnit”. Apologetul Tertulian din Cartagina († 240), în lucrarea intitulată „*Impotriva iudeilor*” scria că Hristos „stăpînește” și „în ținuturile sarmatilor, dacilor, germanilor și sciflor”. Nu se poate trage de aici concluzia că toți aceștia credeau în Hristos, ci doar că numele Său era cunoscut unora din ei. În aceeași perioadă, marele teolog Origen din Alexandria († 254) scria că „foarte mulți” dintre britani, germani, daci, sarmați și scifi n-au auzit cuvîntul Evangheliei. Înseamnă că unii dintre ei, totuși, l-au auzit.

Fără îndoială că Sfințul Apostol Andrei nu numai că a adus la Hristos pe unii dintre grecii și geto-dacii din teritoriile amintite, ci el va fi hirotont pe unii din ei ca episcopi și preoți, așa cum făcuse și Sfințul Apostol Pavel în cursul cunoscutelor sale călătorii misionare. Numai așa ne putem explica faptul că cea mai veche episcopie pe teritoriul țării noastre este cea de la Tomis. De altfel, tradiția orală, fixată apoi în scris de așa numitul („Sinaxar al Bisericii constantinopolitane”) știa că Sf. Apostol Andrei „a predicat în Pont, Tracia și Scythia” și că a hirotont ca episcop de Odysos (Varna de azi) pe ucenicul său *Ampliat*, pe care Biserica Ortodoxă îl prăznuiește la 31 octombrie.

Episcopul (sau episcopii) hirotonti de Apostolul Andrei au hirotont, la rîndul lor, alți episcopi, preoți sau diaconi, pentru ca să asigure „succesiunea” neîntreruptă a preoției de la Sfinții Apostoli. Iar acești noi propovăduitori ai cuvîntului Evangheliei au încreștinat (prin predică și botez) pe alți greci sau daci, mai tîrziu daco-romani, din cetățile și satele de acolo, au săvîrșit, pentru ei, „frîngerea pîinii” în case particulare sau locuri ascunse, creștinismul neavînd statutul de religie permisă în statul roman pînă în anul 313. Datorită legăturilor economice pe care cetățile de la Pontul Euxin le aveau cu geto-dacii din stînga Dunării, deci din Muntenia și Moldova de mai tîrziu, putem presupune că unii din cei încreștinați vor fi dus vesteră despre Hristos cel răstîgnit și învîlat și la geto-dacii de acolo.

Așadar, se poate afirma că învățătura creștină a fost predicată pe de o parte din teritoriul țării noastre chiar de un Apostol al Mîntuitorului, de Andrei „cel întîi chemat”. Cu alte cuvinte, creștinismul de la noi este de origine apostolică.

În ce privește propovăduirea Evangheliei la nord de Dunăre, în Muntenia, Moldova și Transilvania de mai tîrziu, deși pentru secolele I—III nu avem nici o mărturie literar-istorică sau arheologică sigură, totuși, nu excludem posibilitatea existenței unor creștini izolați și aici. Să nu uităm că Sfințul Apostol Pavel a predicat în Peninsula Balcanică, deci într-o zonă învecinată cu noi. În a doua și a treia călătorie misionară (prin anii 50—52 și 55—58) a predicat, împreună cu ucenicul său Timotei, în provincia romană Macedonia, la Filipii și Tesalonice (cf. F. Ap. XVI—XVII și XX), iar în Epistola către Romani din anul 58, scria că „a împlinit propovăduirea Evangheliei lui Hristos” pînă în Iliria (Rom. XV, 19), provincie romană în sudul Dunării, în Jugoslavia și azi. După tradiție, Biserica din Sirmium (azi Mitrovita, în apropiere de Belgrad), a fost întemeiată de Epenet și Andronic, cei amîniți de Sf. Apostol Pavel în Epistola către Romani (XVI, 5 și 7). Cunoșcînd caracterul misionar al creștinismului în primele veacuri, putem admite că unii din cei încreștinați de Sf. Apostol Pavel și ucenicii săi în Peninsula Balcanică, dar și de cei încreștinați de Sf. Andrei în regiunea danubiano-pontică, au dus „vestea cea bună” și în teritoriile nord-dunărene, adică în Dacia.

După anul 106, în urma celui de-al doilea război al lui Traian cu Decebal, o parte însemnată din teritoriul statului geto-dac a devenit provincie romană (Banatul, Oltenia, Transilvania propriu-zisă și o parte din Muntenia). În urma acestor schimbări de ordin politic-teritorial, s-au creat condiții favorabile pentru răspîndirea noii învățături creștine și în nordul Dunării. Ea a fost adusă în provincia nou creată prin coloniștii veniți din întreg imperiul roman (inclusiv din Asia Mică și Peninsula Balcanică, unde predicase Sf. Apostol Pavel), dar și din alte locuri în care credința creștină era cunoscută încă din „veacul apostolic”, prin soldații din armata romană aduși în Dacia (legiunile V Macedonica la Potaissa-Turda și XIII Gemina la Apulum-Alba Iulia, precum și alte unități militare), prin sclavii din familiile înstărite, prin negustorii veniți în Dacia în afaceri comerciale. Și pentru că între aceștia se găseau și mărturisitori ai noii credințe, negreșiți că ei au căutat să cîștige prozeliți și printre localnici.

În orice caz, în perioada stăpînirii romane în Dacia (106—271/275) propagarea noii învățături se desfășura destul de greu, căci în imperiul roman creștinismul avea statut de „religio illicita”, nepermisă. Abia în anul 313 împăratul Constantin cel Mare (306—337) i-a acordat libertate deplină, prin cunoscutul „edict de la Mediolanum” (Milan, în Italia). La noi însă, după retragerea administrației și a legiunilor romane din Dacia, în anii 271—275, s-au creat condiții mult mai prielnice pentru propagarea învățături creștine în spațiul carpato-dunărean, căci îndată după plecarea autorităților, pentru masele de agricultori și păstori daco-romani rămași pe loc a încetat obligația respectării legilor, dar și a religiilor oficiale păgîne, ca și interdicția de a se mărturisii creștini. Propagarea noii credințe a fost favorizată și de contactele permanente, de ordin politic, dar mai ales economic-comercial, cu provinciile romane sud-dunărene, de schimbul neînecat de populație pe de ambele țărîmuri ale Dunării, iar mai tîrziu de faptul că împăratul Constantin cel Mare a recucerit o parte din Cimpia Olteniei și a Munteniei. Mai mult, scriitorii romani din perioada respectivă se plîngeau că locuitorii din sudul Dunării se refugiau în nordul ei, „la barbari”. Desigur, între aceștia se numărau mai ales creștini, care acolo puteau să-și manifeste nesupărați de nimeni convingerile lor religioase.

Trebuie să mai reținem că în a doua jumătate a secolului al III-lea goții, așezați vremelnic pe teritoriul țării noastre, făceau multe expediții de jaf în Peninsula Balcanică și Asia Mică, deci în regiuni de mult încreștinate, de unde aduceau și numeroși captivi. Odată așezați aici, dacă ei erau creștini, aduceau și pe unii daco-romani la Hristos, fie prin predică de la om la om, fie prin căsătorii.

Un argument puternic pentru vechimea creștinismului la noi îl constituie numeroasele cuvinte cu sens religios din fondul principal lexical al limbii române, care sînt de origine latină. În chip deosebit trebuie remarcat faptul că o bună parte din acești termeni privind credința au fost făurii pe loc de poporul care vorbea limba la-

(Continuare în pag. a 5-a)

Pr. prof. Mircea Păcuraru

Cîteva gînduri în legătură cu rugăciunea amvonului

Către sfîrșitul sfîntei Liturghii, preotul slujitor rostește, în fața ușilor împărătești, o rugăciune, pe care o cunoaștem sub denumirea de „rugăciunea amvonului”. Această rugăciune este adresată lui Dumnezeu-Tatăl, „Părintele luminilor” de la care vine „toată darea cea bună și tot darul desăvîrșit”.

În rugăciunea amvonului, preotul și credincioșii își îndreaptă mintea și simțirea către Dumnezeu, cel ce binecuvîntează, sfințește, mîntuiește, păzește, preamărește, nu părăsește și dăruiește pace.

De la Dumnezeu cel ce binecuvîntează și sfințește, cerem mai întîi să mîntuiească poporul Său și să binecuvînteze moștenirea Sa, căci zicem: „Mîntuiește poporul Tău și binecuvîntează moștenirea Ta”. Cerem apoi să păzească fără nici o pierdere turma credincioșilor, să sfințească și să preamărească pe cei ce iubesc podoaba casei Lui, deoarece spunem: „Plinirea Bisericii Tale păzește-o; sfințește pe cei ce iubesc podoaba casei Tale; Tu pe aceștia îi preamărește cu dumnezeiască puterea Ta și nu ne lăsa pe noi, cei ce nădăjduim întru Tine”.

Mai departe, în aceeași rugăciune, ne rugăm Părintelui ceresc să dăruiească pace lumii, bisericilor și la tot poporul Său, întrucît spunem în continuare: „Pace lumii Tale dăruiește, bisericilor Tale, preoților și la tot poporul Tău”. Toate acestea le cerem de la Dumnezeu, ca unii care sîntem convinși că tot binele vine de la El, iar această convingere ne-o exprimăm prin cuvintele: „Că toată darea cea bună și tot darul desăvîrșit de Sus este pogorînd de la Tine, Părintele luminilor”. Drept urmare celor mărturisite de noi, aducem lui Dumnezeu mulțumire și închinare, căci zicem: „Ție mărîre și mulțumire și închinăciune înălțăm: Tatălui și Fiului și Sfințului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin”.

Și ca să se știe că sîntem între cei ce binecuvîntează pe Dumnezeu, după rugăciunea amvonului, spunem, de trei ori, cu cîntare: „Fie numele Domnului binecuvîntat, de acum și pînă în veac”.

Ca unii care binecuvîntăm pe Dumnezeu, avem nădejdea să fim binecuvîntați de El, binecuvîntînd și Dumnezeu și binecuvîntînd

vîntuiește pe aceia care îl binecuvîntează pe El, așa cum și spunem la începutul rugăciunii amvonului: „Cel ce binecuvîntează pe cei ce te binecuvîntează, Doamne”. De asemenea, fiind între cei ce nădăjduiesc în Dumnezeu, nădejde avem și să fim sfințiți de El, iar aceasta cu atît mai mult, cu cît sîntem și iubitori ai podoabei casei Lui, dorînd să împodobim mai cu seamă cu prezența noastră locașul lui Dumnezeu, bine știînd că cea mai de seamă podoabă, cea mai adevărată podoabă a casei lui Dumnezeu sînt credincioșii care iau parte la sfințele slujbe. Pentru cei ce iubesc podoaba casei lui Dumnezeu se cere în rugăciunea la care ne este luarea amînte, să fie sfințiți și preamăriți: „Sfințește pe cei ce iubesc podoaba casei Tale. Tu pe aceștia îi preamărește cu dumnezeiască puterea Ta”.

În continuare, ne rugăm lui Dumnezeu să nu ne lase (să nu ne părăsească) pe noi cei ce nădăjduim în El și să dăruiească pace lumii, bisericilor, preoților și la tot poporul Lui, căci zicem: „Nu ne lăsa pe noi cei ce nădăjduim în Tine. Pace lumii Tale dăruiește, bisericilor Tale,

preoților și la tot poporul Tău”.

Cînd cerem de la Dumnezeu, în rugăciunea amvonului, să mîntuiească poporul Său și să dăruiească pace poporului Său, este firesc să dorim să fim și noi între cei ce fac parte din poporul lui Dumnezeu. Cînd afirmăm că Dumnezeu binecuvîntează pe aceia care îl binecuvîntează pe El, este firesc să dorim să fim între cei ce îl binecuvîntează. Știînd că Dumnezeu sfințește și preamărește pe cei ce iubesc podoaba casei Lui, avem un fericit prilej să dorim să fim și noi între cei ce se îngrijesc de înfrumusețarea locașului sfințit al lui Dumnezeu și să căutăm să adăugăm la podoaba cea din afară a bisericii, podoaba prezenței noastre la dumnezeieștile slujbe. Iar ca cei ce ne rugăm lui Dumnezeu să fim păziți sub stăpînirea Lui, ca dintr-o astfel de conștiință să-I aducem mărîre, ca unii care dorim și cerem de la Dumnezeu să păzească plinirea Bisericii Lui, a Bisericii din care noi înșine

facem parte, să aducem lui Dumnezeu, împreună cu toți preoții, mărîre, mulțumire și închinare, și să spunem cu toată inima: „Fie numele Domnului binecuvîntat, de acum și pînă în veac”. Făcînd așa, putem avea nădejde să ni se umple inimile noastre de bucurie și de veselie, după cum se roagă preotul, în timp ce credincioșii cîntă „fie numele Domnului binecuvîntat de acum și pînă în veac”, căci în acele clipe, preotul spune în gînd rugăciunea: „Plinirea Legii și a proorocilor Tu însuși fiind, Hristoase, Dumnezeul nostru, Cel ce ai plinit rînduiala cea părintească, umple de bucurie și de veselie inimile noastre, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin”.

La unele ca acestea fiindu-ne luarea amînte, „să lăudăm, bine să cuvîntăm și să ne închinăm Domnului cîntînd și preînălțîndu-L pe Dînsul întru toți vecii”.

Protosincelul Teofil Părdian

ERATA

În „Telegraful Român” nr. 29—30 și 31—32 din luna august 1987, la articolul „Un ctitor de școală...” din p. 2, în col. 1 rînd 2, în loc de 30 iulie 1967 se va citi 3 iulie 1967 iar în col. 1, rînd 35, în loc de 1889 se va citi 1899.

Vizita Sanctității Sale, Patriarhul ecumenic Dimitrios I al Constantinopolului

(Continuare din pag. 1-a)

prețios al legăturilor noastre bisericești. În aceeași măsură nădăjduim că venirea Sanctității Voastre și a însoțitorilor pe pământul românesc vă va prilejui o cunoaștere nemijlocită a vieții noastre bisericești, din cîmpul pastoral-liturgic, al învățămîntului teologic și al mănăstirilor.

Toți cei de față își unesc gândurile cu ale mele și într-un glas înălțăm slavă lui Dumnezeu pentru această întâlnire, îmbrățișându-l în fața acestui altar cu sărutarea sfîntă în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită.

A răspuns Sanctitatea Sa Patriarhul Dimitrios I care, între altele, a spus: „La puțin timp după vrednică ridicare a Prea Fericirii Voastre în fruntea Bisericii Ortodoxe Române și după vizita pe care ne-ați făcut-o de curînd, avem astăzi bucuria și privilegiul să ne aflăm în frumoasa Voastră țară, România.

...Lumea noastră de astăzi se caracterizează printr-o acută criză spirituală. Ortodoxia este chemată în acest context să-și stringă rîndurile și să dea acestei lumi răspunsul convenit care să o conducă la viață (Matei 7, 14).

Contăm mult pe contribuția Bisericii Ortodoxe Române și nădăjduim ca prin împreună noastră lucrare să putem realiza acest sfînt scop.

...Ne exprimăm convingerea că vizita noastră se va dovedi folositoare pentru Bisericele noastre surori și pentru întreaga Ortodoxie.

Cei doi conducători de Biserică și-au dat cuvîntul de înțelegere și în acordurile *Imnului patriarhal* s-au îndreptat către Palatul patriarhal.

În după-amiaza aceleiași zile Sanctitatea Sa, Patriarhul Dimitrios I a făcut o vizită protocolară la Ambasada Turciei din București.

Seara, către orele 19,30, oaspeții au fost conduși la mănăstirea Tigănești, unde s-au vizitat biserica și atelierul și unde s-a servit și cîna.

A doua zi dimineața, joi 17 septembrie, delegația a plecat cu avionul către Suceava. Pe aeroportul de aici Sanctitatea Sa, Patriarhul Dimitrios I, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și ceilalți însoțitori au fost primiți de P. S. Eftimie al Romanului și Hușilor, P. S. Pimen Suceveanul, episcop vicar al Mitropoliei Moldovei și Sucevei, de P. S. Ioachim Vasluiuanul, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Romanului și Hușilor, de consilierii mitropolitani și de protierei.

A fost vizitată mai întîi mănăstirea Sf. Ioan cel Nou din Suceava, unde se păstrează moaștele patronului acestui așezămînt. — Sf. Ioan cel Nou, acestuia aicele voievodului Moldovei, Alexandru cel Bun (1400—1432). Multimea credincioșilor, îmbrăcați în costume tradiționale, biserica mănăstirii, marțoră a atîtor evenimente din viața poporului român, ca și trecutul încărcat de glorie al acestor plaiuri, au produs o vie impresie asupra distinșilor noștri oaspeți.

Răspunzînd la cuvîntul Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist din cititoria voievodală din Suceava, Sanctitatea Sa și-a exprimat bucuria pentru „această primă întâlnire cu dragostea Bucovină, pentru evlavie și dragostea acestor fii ai Ortodoxiei!”

„Am venit să vedem aceste realități la fața locului, să ne exprimăm recunoștința și dragostea noastră pentru rîvna și lucrarea dv. în ogrul Ortodoxiei. Ne rugăm bunului Dumnezeu ca să arate și în viitor credincioși, clerici și monahi vrednici în sînul și spre folosul binecredinciosului popor român și al Bisericii sale, așa cum au existat și în trecut și cum sînteți și dv. cei de astăzi. Vă acordăm tuturor binecuvîntarea noastră patriarhală și vă dorim spor în viața

creștinească și duhovnicească și fericire personală.”

S-au vizitat apoi mănăstirile Dragomirna, Putna, Sucevița, Voroneț și Neamț; de asemenea, Catedrala Unirii din Rădăuți și bisericile din Gura Humorului și Boroaia.

Președintele delegației Patriarhiei Ecumenice a fost însoțit de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, de II. PP. SS. Nestor al Olteniei și Nicolae al Banatului, de I. P. S. Arhiepiscop Antim al Tomisului și Dunării de Jos, de Ierarhii Mitropoliei Moldovei și Sucevei, de P. S. Nifon Ploieșteanul, vicar patriarhal, de consilierii patriarhali, interpreți și reporteri.

Stareții, starețele și preoții parohi i-au primit cu Sfînta Evanghelie și Sfînta Cruce, au făcut scurte prezentări ale sfîntelor locașuri, s-au rostit cuvîntări și s-a semnat în Sfînta Evanghelie și în cărțile de aur.

Frumusețea și valoarea bisericilor și mănăstirilor românești din Moldova, viața creștină ce pulsează în ele, clericii, monahii, monahiile și multimea credincioșilor au impresionat profund pe înalții noștri oaspeți.

Modesta piatră de mormînt a marelui mitropolit — artist caligraf și miniaturist — care a fost Anastasie Crimca, mormîntul Marelui Ștefan străjuit de candelă nestinsă din iulie 1504, minunatele picturi exterioare de la Sucevița și de la Sixtina Orientului cum mai este cunoscută mîndra ctitorie voievodală de la Voroneț, așezămîntele Mușatinilor de la mănăstirea Neamțului, manuscrisele, miniaturile și broderiile unicate, rînduite și păstrate cu deosebită grijă în muzele de pe lângă aceste mănăstiri sînt numai cîteva din măririle geniului, credinței și evlaviei poporului român asupra cărora delegația Patriarhiei Ecumenice a zăbovit îndelung admirîndu-le. Sanctitatea Sa a apreciat toate cele văzute: „Ortodoxia Ecumenică se poate mîndri pe drept cuvînt cu aceste minunate roade ale unei sincere și puternice evlavii, ale unei neîntrerupte munci îmbinate cu rugăciunea.”

Vineri, 18 septembrie, s-a desfășurat vizita la Seminarul Teologic de la Neamț. Părintele director Gh. Vizitiu a făcut o scurtă prezentare a școlii, a cadrelor didactice și a programelor de învățămînt. Luînd cuvîntul Sanctitatea Sa a spus că „văzînd acest minunat grup de tineri seminarisți care studiază teologia, trăiește o mare nădejde.”

A dat apoi cuvîntul I. P. S. Mitropolit Hrisostom de Myra, cu ani în urmă profesor la Facultatea de Teologie din Iași, care a vorbit despre sensul Teologiei și despre misiunea preoțească.

În încheiere a vorbit Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist care, referindu-se la începutul acestui nou an școlar, a spus:

„Cred că nu se putea face o deschidere mai frumoasă pentru noul an de învățămînt în școlile noastre, ca aceasta, cînd este prezent Sanctitatea Sa Patriarhul ecumenic Dimitrios I și cu cuvîntul plin de învățămînt al I. P. S. Mitropolit Hrisostom de Myra, atît de cunoscut în lumea Ortodoxă. Socotesc această zi ca fiind foarte însemnată în viața Seminarului de la Neamț și a învățămîntului nostru teologic.”

Sanctitatea Sa a oferit în dar Seminarului o icoană reprezentînd învierea Domnului și cîte o cruciuliță elevilor seminarisți. După aceea s-a semnat în cartea de aur a Seminarului.

În cursul aceleiași zile au fost vizitate mănăstirile: Agapia, Văratec, biserica Sf. Trei Ierarhi din Iași și Catedrala mitropolită. Aici, în prezența a numeroși credincioși și sub protia P. S. Pimen Suceveanul, episcop-vicar al Mitropoliei Moldovei și Sucevei, a fost săvîrșit un polihroniu și s-au rostit cuvîntări. A vorbit mai întîi Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, care a spus între altele:

„Trăim o minunată seară și minunate momente pentru viața noastră duhovnicească. Am putea spune că trăim o bucurie asemănătoare celei a Sfîntilor Apostoli cînd s-au întîlnit cu Mintuitorul după slăvita Sa Înviere. Această revedere și întîl-

nire cu Sanctitatea Sa, Patriarhul Dimitrios I al Constantinopolului este un nou și important moment al legăturilor noastre istorice și tradiționale cu Patriarhia Ecumenică. Bucuria noastră crește cu atît mai mult cu cît este vorba de întîlnirea dintre conducerea a două Biserice cu rol deosebit în Ortodoxie, aici în această măreață Catedrală a Moldovei și în apropierea moaștelor Cuvioasei Paraschiva.

V-am vorbit deseori aici de unitatea Ortodoxiei, de legăturile Bisericii noastre strămoșești cu celelalte Biserice creștine și în special cu Patriarhia Ecumenică. Vă relatam atunci despre rolul Patriarhiei Ecumenice în recunoașterea mitropoliilor Țării Românești — 1359 și a Moldovei — 1401, sau cînd a fost vorba de recunoașterea oficială a autocefaliei Bisericii noastre — 1885. Toate s-au împlinit cu înțelegera și dragostea Patriarhiei Ecumenice. În Ortodoxie nimeni nu-i mai mare. Fiecare Biserica Ortodoxă, națională și locală cum este și Biserica Ortodoxă Română, își are propriile ei legiuri și nu este supusă vreunei autorități bisericești din afară. Ele toate însă, Bisericele Ortodoxe, păstrează aceeași unitate dogmatică, liturgică și canonică.

Sanctitatea Voastră, Vă întîmpinăm în această Catedrală după cele ce am văzut ieri și azi mănăstirile din Moldova, cu clericii și credincioșii noștri, cu toții păstrători ai datinilor noastre scumpe, cu convingerea că întîlnirile și discuțiile noastre vor aduce roadă și vor cimentea legăturile noastre ca Biserici. Ne-am bucurat că am avut prilejul să vă arătăm cîteva din realizările trecutului nostru, dar și ctitorii actuale ale poporului român. Toate acestea mărturisesc dragostea și rîvna romanului pentru util și frumos și în același timp vorbesc despre libertățile de care se bucură Biserica Ortodoxă Română și celelalte Culte din țara noastră.”

A răspuns Sanctitatea Sa, Patriarhul Dimitrios I care, referindu-se la lucrarea de todeauna a Bisericii noastre a adresat clericilor și credincioșilor prezenți aceste cuvinte:

„Sfera largă a activităților Bisericii Ortodoxe surori a României în domeniul relațiilor interbisericești, al propovăduirii și întăririi păcii, al cultivării studiilor teologice, al tipăriturilor, al monahismului, al renovării sfîntelor locașuri, al edificării duhovnicești a poporului lui Dumnezeu a atras recunoașterea generală și face din Biserica dv. o Biserică mult respectată și un însemnat factor în spațiul Ortodoxiei și în întreaga lume creștină. Să fiți mîndri de Biserica dv., de istoria și de cultura dv. Să rămîneți credincioși devotați ai acestei Biserici și să vă mîndriți cu Patriarhul dv. căruia îi mulțumim pentru toate.

Vă binecuvîntăm părințele, vă mulțumim pentru călduroasa primire și vă asigurăm că dețineți un loc central în inima și în rugăciunile noastre.”

Sîmbătă dimineața, tot pe calea aerului, delegațiile celor două Biserice s-au reîntors la București. În cursul zilei a fost vizitată mănăstirea Cernica, iar seara a fost făcută o vizită protocolară la Ambasada Greciei din București.

A doua zi, duminică 20 septembrie, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și Sanctitatea Sa, Patriarhul Dimitrios I al Constantinopolului, înconjurați de un numeros sobor, au săvîrșit, în Catedrala patriarhală Sfînta Liturghie arhierască. La sfîrșit au vorbit cei doi întîistătători de Biserică.

Luînd cuvîntul, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a spus, printre altele:

„Am trăit astăzi împreună cu Sanctitatea Sa, Patriarhul Dimitrios I, cu soborul care îl însoțește, o zi deosebit de luminoasă din viața Bisericii noastre Ortodoxe Române. Sfînta Liturghie este nu numai un moment de rugăciune, nu numai un moment de recunoaștere reciprocă, ci, după învățătura Bisericii noastre Ortodoxe, Sfînta Liturghie este culmea trăirii în Mintuitorul Iisus Hristos. Prin împărțirea din același Potir ne-a învrednicit Bunul Dumnezeu astăzi ca noi ierarhii Bisericii Ortodoxe Române să ne împărțim cu ierarhii Bisericii Ecumenice a Constantinopolului, cu Sanctitatea Sa, mărturie a comuniunii

depline a vieții și a gândirii noastre bisericești. Dăm slavă Bunului Dumnezeu pentru această și păstrăm în inimile noastre aceste clipe de neuitat.

...Sub ocrotirea cuviosului Dimitrie cel Nou, ale cărui moaște străjuiesc această Catedrală patriarhală, am săvîrșit dumnezeiasca Liturghie, ne-am plecat genunchii și ne-am rugat în fața acestui străvechi altar, pentru Bisericele noastre, pentru credincioșii noștri, pentru unitatea Bisericii Ortodoxe de pretutindeni și pentru viața și pacea lumii. Împărțindu-ne din același Sfînt Potir, noi am pecetluit astfel „unitatea Duhului întru legătura păcii” (Efes. 4, 3) dintre noi și fiii noștri duhovnicești. Conștiința acestei unități au avut-o Bisericele noastre din cele mai vechi timpuri. Au mărturisit-o neîncetat, au dezvoltat-o de-a lungul veacurilor și au împlinit-o rodnic Sfîntii noștri înaintași din spațiul Ortodoxiei constantinopolitane și al Ortodoxiei românești.

...Călăuzit de datoria împlinirii acestor înalte responsabilități, v-ați luat sarcina — pe cît de anevoioasă pe atît de vrednică de toată cinstirea — de a duce personal tuturor Bisericele Ortodoxe surori înalta solie de dragoste și de împreunăslujire a lui Dumnezeu și a oamenilor. Vă sîntem adînc recunoscători pentru bunăvoința de a răspunde invitației noastre de a vizita Biserica Ortodoxă Română și de a aduce binecuvîntarea apostolică credincioșilor și slujitorilor Sfîntelor Altare de la parohiile și mănăstirile noastre românești.

Sanctitatea Voastră, Preacinstiți oaspeți, această întîlnire în dragoste și unitate liturgică pune în lumină și responsabilitatea noastră comună pentru împlinirea testamentului Mintuitorului nostru Iisus Hristos: „Ca toți să fie una” (Ioan 17, 21). În vreme de față, cînd omenirea este atît de tulburată de neliniști și de frămîntări, cuvintele acestea, transmise peste veacuri, răsună tot mai stăruitor îndemîndu-ne să le considerăm, mai mult ca oricînd, nu numai ca pe un ideal, ci și ca pe o poruncă de îndeplinire fără întîrziere. Aceasta se cere împlinită de noi printr-o întreită slujire: a unității panortodoxe, a unității creștine și a unității omenirii în apărarea darului sfînt al vieții, amenințate de războiul nuclear. Biserica Ortodoxă Română este insufletită de dorința de a sluji deopotrivă și în același timp aceste deziderate, cu convingerea că ele sînt imperative pentru împlinirea misiunii ei și a noastre, a tuturor.

...În ceea ce ne privește pe noi, Biserica Ortodoxă Română, am încercat să găsim aceste căi realizînd mai întîi în propria noastră țară o rodnică și pilduitoare conlucrare ecumenică cu celelalte culte în condițiile depline libertăți religioase. Am considerat că drumul spre unitate nu trece pe alături de noi, ci prin noi înșine, el însemnînd mai întîi de toate o practicare vie a relațiilor de dragoste și frățietate cu celelalte confesiuni. Prin apropiere, înțelegerea, cunoașterea reciprocă și colaborarea sinceră dintre cultele din țara noastră, s-a ajuns la o atmosferă de încredere și stimă, participînd la conferințe teologice interconfesionale și unind eforturile în sprijinul strădaniei poporului nostru pentru înflorirea țării și apărarea vieții și a păcii pe pămînt.”

A răspuns Sanctitatea Sa, Dimitrios I, Patriarhul Constantinopolului. Din cuvîntarea sa redăm următoarele:

„În cadrul călătoriei noastre la Bisericele Ortodoxe, călătorie a dragostei, a păcii și a unității, pe care o efectuăm anul acesta în urma hotărîrii Sfîntului nostru Sinod, am avut ocazia să vizităm zilele acestea și Sfînta dv. Biserică și, cu binecuvîntarea lui Dumnezeu, să săvîrșim împreună astăzi frîngerea pîinii și să ne împărțim din același Sfînt Potir, ca dovadă grăitoare a identității noastre de credință și a comuniunii noastre de dragoste.

Dăm slavă lui Dumnezeu pentru credincioșia nedezmîntată a Bisericii Ortodoxe a României față de credința ortodoxă și față de unitatea Bisericii care este una, sfîntă, sobornicească și apostolească.

Mărturisim sincer că, în ciuda faptului că am vizitat și ne-am închinat în multe biserici și mănăstiri, nu a fost posibil să satisfacem toate dorințele noastre și nici să răspundem dorințelor tuturor eparhiilor, mănăstirilor și enoriilor de a le vizita și binecuvînta.

Cu mintea, însă, pășim pe urmele pașilor tuturor fericitilor înaintași ai noștri, care au venit de-a lungul timpului, în țările dunărene, începînd cu cel între sfinții patriarhul Nifon și pînă la ultimul înaintași al nostru, patriarhul Atenagora.

La strîngerea relațiilor noastre frățești sîntem convinși că va contribui și vizita noastră, sfințite frate, și de aceea ne rugăm lui Hristos, Dumnezeuul nostru și întemeietorul Bisericii să binecuvînteze această vizită cu roade bogate spre desfătarea duhovnicească și spre binele credincioșilor noștri și al întregii familii ortodoxe.

...Și dv. aici și noi în Fanar avem conștiința profundă a necesității unității panortodoxe, pentru întărirea căreia lucrăm toate Bisericele Ortodoxe surori.

...Datorită dezvoltării relațiilor interortodoxe putem astăzi să pregătăm împreună și în armonie deplină Sfîntul și Marele Sinod, lucrare la care contribuie substanțial și constructiv de la începuturi încă, și Biserica Prea Fericirii Voastre. Spunem acest lucru spre cinstea acesteia și spre a arăta ceea ce este drept. Să ne rugăm astăzi împreună ca Duhul Sfînt să ne conducă cît mai repede la convocarea acestui Sinod, care va trebui să dea un nou dinamism Bisericii noastre Ortodoxe și să o arate mai puternică, pentru a putea răspunde cerințelor timpurilor noastre și necesităților de astăzi ale fiilor ei.”

S-a trecut apoi în Sala Sinodală unde Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și Sanctitatea Sa, Dimitrios I au tînut cîte o alocuțiune. Cu acest prilej s-a făcut și un schimb de daruri.

La orele 14,00 a avut loc dejunul oficial, oferit de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist în cinstea Sanctității Sale, Dimitrios I, iar seara, la orele 19,00, un Concert festiv la Institutul Teologic de grad Universitar din București.

Luni, 21 septembrie, ultima zi de vizită, delegația Patriarhiei Ecumenice, în frunte cu Sanctitatea Sa Dimitrios I, însoțită de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și de alți membri ai Sfîntului Sinod al Bisericii noastre a făcut o vizită la Departamentul Cultelor.

Plecarea către Istanbul a avut loc la orele 11. De la bordul avionului, Sanctitatea Sa, Patriarhul Dimitrios I al Constantinopolului a transmis Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist următoarea TELEGRAMA:

Prea Fericitul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române
Părăsind țara dumnezeoasă, la încheierea unei vizite deosebit de fructuoase, transmitem Bisericii Ortodoxe Române surori și iubitului păstor al acesteia mulțumirile noastre pentru generoasa ospitalitate.

Avem convingerea că întîlnirea noastră va întări legăturile frățești dintre Bisericele noastre și va contribui la unitatea și cooperarea ortodoxă.

Fie ca bunul Dumnezeu să vă dea viață îndelungată și să păzească în veci Biserica Ortodoxă Română!

Patriarhul Dimitrios I

Vizita delegației Patriarhiei Ecumenice, în frunte cu Sanctitatea Sa, Dimitrios I, făcută Bisericii Ortodoxe Române marchează un pas important în lungul șir al relațiilor dintre cele două Biserice Ortodoxe surori și totodată contribuie la întărirea legăturilor interortodoxe, dat fiind faptul că această călătorie a fost întreprinsă sub semnul întăririi unității panortodoxe.

Vizita Sanctității Sale, Patriarhul ecumenic Dimitrios I și a însoțitorilor săi în țara noastră a prilejuit cunoașterea nu numai a frumusețelor pămîntului românesc și a marilor ctitorii ale trecutului, ci și realizările de azi ale poporului român.

„Cîntă măi frate române, pe graiul și limba ta”

— 190 de ani de la nașterea lui Anton Pann —

Combătînd pe cei ce în vremea sa abuzau de „vorbirea în limbi”, ceea ce obște nu folosea, Sf. Apostol Pavel aduce și acest argument, edificator pentru toate timpurile: „În biserică vreau mai bine să grăiesc cinci cuvinte cu înțeles, ca să-mi învăț și pe alții, decît zece mii de cuvinte în limbă (neînțeleasă)” (I Cor. 14, 19).

Acest text a constituit unul din argumentele de căpăți ale atîtor vrednici înaintași ai noștri, care, în vremurile trecute, au depus o uriașă muncă în a repune limba română în demnitatea ce i se cuvenea, în a o reintroduce în cancelarii și, în primul rînd, în Biserică, în lăcașurile noastre de cult, de unde de fapt în totalitate n-a lipsit niciodată. Unul dintre truditorii firzii ai acestui curent de „românire” a cărților de cult a fost și harnicul și istetul cîntăreț bisericesc Anton Pann, de la a cărui moarte s-au împlinit 190 de ani, ceea ce ne îndeamnă să ni-l readucem cit de cit în speciala noastră atenție. Crezul său în această privință, prețuirea sa față de limba și valorile naționale — se desprind și din următoarele versuri: „Cîntă măi frate române, pe graiul și limba ta / Și lasă cele streine de ei a și le cînta. / Cîntă să înțelegi și însuși, și cîți la tine ascult, / Cînteste ca fiecare limba și neamu-ți mai mult”.

Deși prima parte a vieții sale este mai puțin cunoscută, pe baza unor cercetări mai noi se crede că Anton Pann s-a născut în 1796 sau 1797, într-o localitate din sudul Dunării. Rămăs de mic orfan de tată, în timpul războiului ruso-turc, dintre 1806—1812, mama sa, Tomaida, a trecut în nordul Dunării, stabilindu-se la Chișinău. Aici, datorită frumoaselor sale voci, micul Anton este primit în corul catedralei din acest oraș.

De altfel, față de muzica bisericească, Anton Pann a avut de timpuriu o înclinație și pasiune deosebită, ceea ce rezultă și din prefața unei cărți tipărită de el în 1841, în care scria între altele: „Eu altele n-am învățat decît din mica copilărie a mea mi-am bătut capul ca să ajung desăvîrșit în meșteșugul muzicii bisericești, în care am și izbutit”, tot cu acest prilej subliniind și aceea că „dascăl mi-am fost singur”.

Prin anul 1812, Anton Pann vine la București, întîlnindu-l ca paradișier la biserică Olari, iar mai tîrziu cîntăreț bisericesc la altă biserică din același oraș. Tot la București studiază muzica psaltică cu Dionisie Fotino și Petre Efeșiu, la de ultimul deprinzînd și meșteșugul tipograficesc. Nu este exclus să fi auzit și cursurile lui Gheorghe Lazar.

În timpul revoluției lui Tudor Vladimirescu și mai tîrziu, în cîteva rînduri, Anton Pann funcționează și la biserică Sf. Nicolae din Schei — Brașov, unde a cîștigat simpatia românilor scheieni, între cei cu care s-a împrietenit aflîndu-se și Ioan Barac, animator al mișcării culturale românești din Transilvania. Fiul acestuia, protopopul Iosif Barac, va spune mai

tîrziu într-o scrisoare: „Anton Pann în anii 1826 și 1827 de la tatăl meu, în Brașov, a învățat a compune versuri mai potrivite”, darul versificației fiind destul de vădit la acest cîntăreț bisericesc. De reținut că simpatia și încrederea pe care românii brașoveni au avut-o față de Anton Pann s-a arătat și în aceea că conducerea bisericii „Sf. Nicolae” îi trimite, la București, un elev, pe Gheorghe Ucenescu, pentru a-l învăța muzica bisericească. Petrecerea acestuia la București a fost într-adevăr cu roade, ceea ce rezultă din activitatea frumoasă a lui Gh. Ucenescu la Brașov, între altele el fiind și autorul muzicii versurilor patriotice: „Des-teaptă-te române”, așa după cum A. Pann este autorul muzicii pe care se cîntă rugăciunea „Tatăl nostru” în majoritatea bisericilor noastre.

Pe Anton Pann îl mai întîlnim ca profesor la Seminarul din Rm. Vilcea, preîndînd totodată lecții de muzică și pe la unele mănăstiri din preajma acestui oraș. Un document din 1848 ni-l arată prezent, la sfîrșitul lunii iulie, tot la Rm. Vilcea, unde ia parte la ceremonia jurămîntului pe noua constituție promulgată de revoluționarii munteni. „Într-acest pompos constituțiu — spune documentul — aflîndu-se și dl. Anton Pann, profesor de muzică, împreună cu cîteva cîntăreți de aceeași profesie, au alcătuit o muzică vocală cu niște versuri prea frumoase, puse pe un ton național plin de armonie și triumfal, cu care a ajuns (a stîrnit, n.n.) entuziasmul de patrie în inimile tuturor cetățenilor”.

Anii cei mai mulți și mai fertili, A. Pann și i-a petrecut desigur la București, oraș a cărui viață se oglindește fidel și bogat în multe scrieri de-a sa, ocupația de bază constituind-o desigur cantoria și aceea de profesor pe la diferite școli. Astfel, în 1830 îl întîlnim „psalt învățător de copii în arta muziciei” la școala după Podul Mogoșoaii, iar în 1842 este numit profesor la Seminarul mitropolitan din București.

În această calitate, A. Pann a desfășurat o intensă muncă de a „români”, a prelucra și reda în românește unele dintre cîntările noastre bisericești care se mai executau încă în limba greacă, cu dorința de a-i ajuta pe frații săi cîntăreți bisericești în „a dobîndi meșteșugul muziciei pe graiul și limba lor”. Căci, arăta el prin 1845, „nu este mai urît unui cîntăreț român decît a zice că nu poate sau nu știe a cînta în românește; și nu este mai greu decît a se sluji cu cîntările unei limbi pe care el nu o cunoaște”. Din această strădanie de „românire” s-au născut lucrări ca: Anastasimatarul, Doxastarul, Heruvichinicarul, Catavasierul, Bazul teoretic și practic al muzicii bisericești sau Gramatica melodică și altele, în care a tălmăcit înțelesul autentic al textelor, adaptînd linia melodică a cîntărilor la textul românesc, pentru ca în felul acesta „cuvîntul lui Dumnezeu să fie auzit” în cîntare „bine întocmit, ca să fie cu înțeles și cu dulceață în auzul ascultătorilor”.

Indemnîndu-l: „Arătați-vă fii adevărați ai patriei și lucrați cele spre folosul neamului”, A. Pann sfătuiește totodată pe cîntăreții bisericești să aibă cu toții conștiința valorii muncii lor, învățînd „cu rivnă” cîntările și străduindu-se a le executa „liniștit, cucernic, mingios și dulce, ușor suind și ușor pogorînd”, nelăsîndu-se antrenat „în niscaj adăosuri și afărături schimonosite, care sînt urite lui Dumnezeu”. De aceea, cîntăreții de strană, ca și slujitorii bisericești de altfel, sînt chemați a-și modela vocea, a și-o stăpîni și a și-o conduce cu grijă, a și-o încălzi ca pentru rugăciune, „că nu este învățat cel ce știe numai să cînte și are glas lăudat, ci acela ce știe a-și purta glasul”, observație mereu valabilă, existînd și astăzi unele tendințe de a se pune accentul pe sunet și a se transforma altarul sau strana în scenă de operă, ceea ce contravine rînduilelor noastre bisericești, iar credincioșilor le repugnă.

Spațiul nu ne permite să subliniem, așa cum ar cere un asemenea moment, faptul că A. Pann a fost și un foarte prodigios culegător, prelucrător, tălmăcitor, creator și răs-pînditor de literatură populară, literatură gustată și astăzi cu multă sete de obște cea mare a poporului nostru. Hranite din comorile sufletești ale poporului român, unele și din învățăturile morale ale Evangheliei, scrierile sale ca: Școala moralului, Cîntece de stea, Fabule și istorioare, Osebite anecdote, calendare diverse, dar mai ales mult îndrăgita Culegere de proverburile sau Povestea vorbii sînt încărcate de învățăturii morale, de înțelepciune și cumîntenie, de bun simț și omenie, de pace și dragoste între oameni.

Anton Pann — om cu „multă minte, finețe și haz” (T. Vianu) în care „muza populară se poate recunoaște întreagă” (V. Voiculescu) — „dănuiește cu adevărat, viu, în tot cuprinsul sufletesc al poporului românesc, pe gustul și înțelesul căruia a scris și a cîntat ca nimeni altul” (V. Voiculescu, „Gînduri albe”, Buc. 1986, p. 66). Prin această lucrare literară a sa, A. Pann „ne apare cu înțelepciunea filozofică a strămoșilor pe frunte și cu risul malicios al lui Pedrelea pe buze”, cum scria V. Alexandri încă în 1872.

Aducîndu-ni-l la poarta minții noastre, acum, la aniversarea nașterii sale, Anton Pann, acest harnic cîntăreț de strană, ne aduce aminte și el de cumîntenia și înțelepciunea poporului nostru din care sîntem chemați a ne hrăni mereu sufleteste, dîndu-ne totodată și o grăitoare lecție în a ne pretul și cultiva valorile naționale și bisericești. Cîntăreților bisericești reamînteste îndemnul de a sluji cu dăruire strana străbună, străduindu-se nu numai a cînta „mingios și dulce”, ci a învăța și obște credincioșilor frumoasele noastre melodii bisericești, spre a cînta cu toții în biserică, la Sf. Liturghie, așa cum ne povătuiește cu atîta stăruință Sf. Sinod al Bisericii noastre străbune.

Arhid. Gh. Papuc

Părintele Traian Belasçu la 85 de ani

Viața lungă este un dar de la Dumnezeu. În cazul părintelui Traian Belasçu darul primit a fost fructificat, prin vrednicia personală a primitorului, într-o multitudinea de alte daruri pentru Biserică și poporul credincios. Aceasta însă tot prin ajutorul și cu binecuvîntarea lui Dumnezeu, de care nu vine toată darea cea bună și tot harul cel desăvîrșit. Numele Prea Cucerniciei Sale se află înscris pentru todeauna în paginile istoriei noastre bisericești, ca al unui înțelept slujitor al altarului și luminat patriot, care s-a dăruit cu neprecupțire împlinirii idealurilor de unitate și pace ale poporului nostru.

S-a născut la data de 29 iunie 1902, în localitatea Hașag din județul Sibiu. Școala primară a făcut-o în satul natal, după care a fost elev la Școala Superioară de Comerț din Sibiu. Studiile teologice le-a făcut la Academia Teologică din Blaj.

După ce s-a căsătorit, este numit preot în parohia Alțina, județul Sibiu, unde va activa din 1 iulie 1926 pînă în 1 ianuarie 1949, înscirînd frumoase realizări, atît pe plan spiritual cît și pe plan economic-gospodăresc.

Începutul anului 1949 va constitui pentru P. C. Sa debutul unei activități desfășurate pe un plan superior. A fost numit vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din Sibiu. Pe atunci, destinele Bisericii Ortodoxe transilvănene erau conduse de vrednicul de pomenire mitropolit Nicolae Bălan. Părintele Traian Belasçu va colabora cu ierarhul său la consolidarea unității noastre bisericești și la soluționarea tuturor problemelor pe care vremurile noi, de transformări și restructurări, le-au adus. Prea Cucernicia Sa a fost într-un tot pîrtruns de semnificația momentului și a înțeles cît de importantă este pentru unitatea moral-spirituală a poporului nostru, unitatea sufletească, de credință și simțire a tuturor fiilor patriei noastre. De aceea, s-a dăruit cu tot zelul slujirii acestui deziderat al unității.

A fost sfetnic și colaborator apropiat și al mitropoliților Iustin Moisescu, Nicolae Colan și Nicolae Mladin. Toti l-au prețuit și l-au acordat încrederea meritată cu prisosință.

Viața părintelui vicar Traian Belasçu s-a identificat întru totul cu viața Bisericii noastre. A fost martor și participant activ la toate momentele însemnate pe care acestea le-a trăit. În cadrul eparhiei și la nivelul importantelor funcții administrative pe care a deținut-o a întreprins o in-

tensă și fructuoasă activitate pastoral-misionară. Însotindu-l pe ierarhi în vizitațiile lor canonice sau deplăsîndu-se singur, a cercetat aproape toate parohiile din Arhiepiscopie. Preoții au văzut în P. C. Sa un frate mai mare, a cărui inimă a fost permanent deschisă la nevoile și dorințele lor. A prezidat peste 100 de conferințe preoțesti din cadrul eparhiei, împărțînd îndrumări și sfaturi părintești, orientînd preoțimea spre o tot mai temeinică lucrare de slujire a Bisericii și patriei noastre dragi.

A fost activ și pe un plan bisericesc mai larg în calitate de deputat în Adunarea Națională Bisericească și Consiliul Național Bisericesc.

În 1953 a făcut parte din delegația Bisericii noastre, condusă de patriarhul Justinian, care a vizitat Patriarhia Moscovei. Într-o împrejurare similară și tot sub conducerea patriarhului Justinian a vizitat în 1957 Biserica Ortodoxă Sîrbă. A luat parte de asemenea la o vizită bisericească întreprinsă la Budapesta.

Pentru merite deosebite în susținerea cauzei păcii și slujirea intereselor majore ale poporului a fost decorat cu ordinul „Steaua Republicii” clasa a IV-a și cu ordinul „Tudor Vladimirescu” clasa a II-a. A primit de asemenea medalii: „A XXV-a Aniversare a Proclamației Republicii”; „A XXV-a Aniversare a Eliberării Patriei” (23 August 1944—1969); „A XXX-a Aniversare a Eliberării Patriei” (23 August 1944—1974).

În 1974 i s-a înmînat medalia „A XXV-a Aniversare a Intronizării Patriarhului Justinian” iar în 1975 i s-a înmînat efigia jubilară de argint a Semicentenarului Patriarhiei Române și a 90 de ani de la recunoașterea autocefaliei.

La vîrsta patriarhală la care se află se bucură de sănătate și prospețime spirituală.

Este înconjurat cu admirație, respect și dragoste de conducerea noastră bisericească și de întreaga preoțime din Arhiepiscopia Sibiului.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist și Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Antonie al Ardealului îl socotesc apropiat colaborator și îi prețuiesc meritele incontestabile pe care și le-a cîștigat în îndelungata și prestigioasă sa activitate.

La acest moment aniversar ne rugăm bunului Dumnezeu pentru sănătatea, pacea și îndelunga înzîlire a părintelui Traian Belasçu.

Pr. prof. D. Abrudan

Începuturile vieții creștine la români

(Continuare din pag a 3-a)

tină populară. Cîteva exemple socotim că vor fi concludente. Cuvîntul *biserică* s-a format din basilica (la rîndul său din grecescul basilika și okia=casă împărătească), nume dat clădirilor în care se făcea judecata și unde sentințele se dădeau în numele împăratului și care au fost date de Constantin cel Mare, după 313, creștinilor, iar aceștia le-au transformat în locașuri de cult. Creștinii daco-romani, atît cît din nordul cît și cei din sudul Dunării, au păstrat vechea denumire, dar cu sensul nou de „casă a împăratului ceresc”. Este interesant de reținut că noi sîntem singurul popor care am păstrat această denumire, pe cînd celerule popoare romanice au numit locașul de închinare cu denumiri provenite din grecescul ekklisia care însemna adunarea credincioșilor sau comunitatea (franc. —église, ital. — chiesa, span. — iglesia), iar popoarele germanice au termeni proveniți din grecescul kirios=Domn sau kiriakos=domnăse (germ. Kirche, engl. Church, sued. Kyrkan).

Controversatul cuvînt *Crăciun* derivă, după toate probabilitățile, din latinescul calatio (acuz. calationem). Românii înțelegeau prin calatio anunțarea sărbătorilor păgîne la templu, la începutul anului, deci la 1 ianuarie, precum și la începutul fiecărui luni. Se știe că pînă spre sfîrșitul secolului IV Nașterea Domnului se prăznuia o dată cu Boboteaza, la 6 ianuarie, și în care se obișnuia să se facă anunțarea sărbătorilor de peste an (Paștile și celelalte). Și pentru că celor de curînd botezați din Dacia și din sudul Dunării această anunțare a sărbătorilor li se părea asemănătoare cu cea calatio păgînă, au denumit cu acest termen și sărbătoarea creștină a Nașterii Domnului. Chiar și după ce s-a stabilit ca ea să fie prăznuită la 25 decembrie, și-a păstrat numele inițial. Este interesant de notat că strămoșii noștri mai foloseau și forma populară de „sărbătoarea Născutului” (deci tot un cuvînt latin), așa cum apare chiar în Cazanlia lui Varlaam din 1643. În orice caz, trebuie să reținem că și în cazul acesta, limbile romanice apusene se deosebesc de noi, căci folosesc termeni derivați din Dies Natalis sau Natalis Domini (franc. Noël, ital. Natale).

Cuvîntul *Florii* (popular *Flurii*) sau *Duminica Florilor*, cum apare în Cazanlia lui Varlaam și în Didahiile lui Antim Ivireanul, poartă numele sărbătorii păgîne de primăvară a zeitei Flora-Florilia. Fiind apropiată de sărbătoarea Intrării Domnului în Ierusalim, creștinii de curînd botezați din Dacia au păstrat denumirea vechii sărbătorii păgîne. În Apus sînt termeni deosebiți (franc. Dimanche des Rameaux, ital. Domenica delle Palme).

Rusaliile poartă numele vechii sărbătorii păgîne Rosalia, zi a pomenirii mortilor, prăznuită în timpul primăverii, cînd înfloreau trandafirii (rosa). Celelalte popoare romanice folosesc cuvînturi derivate din grecescul pentikostis=Cincizecime (franc. Pentecôte, ital. Pentecoste).

Bobotează este un cuvînt popular străromân, format din apă-botează (limbile romanice apusene au termeni derivați din grecescul epifania=arătare, franc. épiphanie, ital. epifania).

Cuvîntul *sărbătoare* provine din dies servatoria, sau conservatoria, zi închinată zeilor care apărau truștele și sufletește pe om. Cuvîntul zeilor „conservatori”, deci păzitori, s-a moștenit într-o altă formă și în creștinism, în cuvîntul sfîntilor și al martirilor, considerați și ei ca apăraători ai credincioșului de orice fel de suferințe truștele și sufletești. De menționat că în limbile romanice apusene pentru „sărbătoare” se folosesc termeni care pro-

vin din latinescul festum (franc. fête, it. festa). În afară de aceste numiri de sărbători păgîne „incredinate”, au mai intrat în limba noastră bisericească și alte cuvinte de origine latină: părinte, altar, timplic, cruce, toacă, mormînt, eșleji, păsăsimi, a cumineca, a cucuna, a îngenușchia, a se ruga, a toca și altele.

Dar strămoșii noștri — desigur prin preoții lor — au creat pe loc anumiți termeni, specifice limbii noastre, pentru exprimarea noilor noțiuni de credință. De pildă: credeu, credință, Tată (din popularul tata), Treime, făcătorul lumii, împărăția lui Dumnezeu, ființă, față (în sensul de „persoană” din Sf. Treime), Fecioară, rugăciune, iertare, împielitare (înlocuit mai tîrziu cu întru-pare), răstignire, înviere, înălțare, răscumpărare și altele. Reținem și în cazul acestor termeni că ei sînt diferiți de cei folosiți de Biserică apuseană încă de atunci: symbolus, fides, Pater, Trinitas, creator mundi, regnum Dei, substantia, persona, virgo, oratio, remissio, incarnatio, crucificatio, resurrectio, assumptio, redemptio.

Faptul că aproape toate aceste cuvinte românești care exprimă adevăruri de credință, desi de origine latină, sînt total diferite de cele folosite încă din secolul II de Biserică apuseană, constituie o dovadă concludentă că strămoșii noștri n-au fost încredinați de „misionari” veniți din Apus, căci, în acel caz, ei ne-ar fi impus termeni latini menționați mai sus, cu atît mai mult cu cît noi vorbeam aceeași limbă, adică latina.

Un alt amănunt semnificativ este acela că în rugăciunea Tatăl nostru, ca și în Simbolul de credință formulat la primele două Sinoade ecumenice, din 325 și 381, peste 90% din cuvinte sînt de origine latină, ceea ce arată că ele erau rostite de strămoșii noștri încă din primele trei secole, în perioada de formare a limbii și a poporului român.

În sfîrșit, reținem și faptul că în dialectele macedo-român și meglenoromân, vorbite și azi în Peninsula Balcanică, se folosesc termeni asemănători cu cei din limba noastră (considerată ca „dialectul daco-român”), deci avem o dovadă în plus că limba română s-a format pe o largă arie geografică, în cadrul așa-numitei „romani-tăți orientale”, cum au numit-o unii, desi mai corectă ni se pare denumirea de „romaniitate carpato-balcanică”.

Relese din cele de mai sus că procesul de romanizare a fost indisolubil legat de procesul de încredințare a populației autohtone și a coloniștilor romani din Dacia. Limba latină și credința creștină au fost factori care au contribuit la procesul de unificare a autohtonilor geto-daci cu noii veniți în Dacia: coloniști, soldați, sclavi, de neamuri și credințe diferite. Trebuie subliniat și faptul că la noi nu poate fi vorba de o încredințare a poporului la o anumită dată, de o convertire în masă, din ordinul conducătorilor politici sau ca urmare a activității unor misionari oficiali, cum s-a întîmplat cu popoarele din jurul nostru. La noi, procesul de încredințare are o notă specifică în sensul că a durat cîteva secole, fiind rezultatul contactului direct al populației autohtone și al coloniștilor romani cu propovăduitorii noii credințe, etnogeneza și încredințarea fiind două procese paralele. De aceea s-a spus, pe bună dreptate, că „românii s-au născut creștini”.

În sfîrșit, trebuie reținut și faptul că noi românii sîntem cel mai vechi popor creștin din spațiul carpato-danubiano-balcanic, precum și singurul popor de origine latină din lume, de credință ortodoxă.

Rugăciunea individuală

Rugăciunea este convorbirea noastră cu Dumnezeu cu îngerii din ceruri și cu sfinții care se găsesc în jurul tronului ceresc. Ea este respirația sufletului. Trăită cu adevărat, este o clipă petrecută în paradis.

Rugăciunea poate fi de două feluri, tînd seamă de numărul participanților, *individuală* și *colectivă*. Ne vom ocupa de rugăciunea individuală, care, tînd seamă de persoanele cărora o adresăm poate fi ierarhizată. Rugăciune către Sf. Treime, către Sfînta Fecioară, către sfinții îngeri și sfinții care au trăit cîndva pe pămînt, către îngerul păzitor.

Rugăciunea către Dumnezeu are trei aspecte: *de laudă, de mulțumire, de cerere*.

Dumnezeu a făcut toate cite se văd și cite nu se văd. A fixat legi după care se conduce universul și veghează permanent asupra celor create de El. În fața ochilor și minții noastre totul se desfășoară după un plan deosebit, prezintă o perfectă armonie și are o finalitate. Ne minunăm, admirăm chiar atunci cînd nu înțelegem în întregime și rămînem uimiți în fața multor necunoscute.

Atunci cînd stăm de vorbă cu Dumnezeu se cuvine ca acest lucru să se petreacă într-un cadru aparte. Orice creștin ortodox are în casa lui o icoană, o candelă, un colțisor pentru rugăciune. E bine ca și ochiul să fie încintat și prin el să pătrundă prima rază care să sfredelască sufletul. Poziția cea mai indicată este în genuchi. Aceasta nu umilește fiindcă în acest mod vrem să apărăm în fața Stăpînului cu toate păcatele ce apasă conștiința noastră. Ne înalță pentru că stăm de vorbă cu Creatorul și

uităm pentru moment că ne aflăm cu picioarele pe pămînt.

Pentru toate cite Dumnezeu a făcut, noi oamenii, în neputința și umirea noastră simțim nevoia să-L lăudăm, nu pentru că El ar avea nevoie de lauda noastră, ci pentru că atît înima cît și rațiunea noastră cer aceasta. Cînd avem în fața ochilor un tablou frumos o sculptură aleasă, un locaș cu o arhitectură și pictură aparte noi admirăm ceea ce vedem dar în același timp, sub diverse forme, aducem elogii celor ce le-au creat. Cuvintele noastre nu pot exprima toată lauda ce se cuvine Marelui și Bunului nostru Dumnezeu.

Au încercat psalmiștii și în special David — în Vechiul Testament — să exprime în versuri pline de muzicalitate și inspirație o frîntură din lauda pe care omul a putut-o aduce Stăpînului a toate. În lumea creștină, de asemenea teologi din toate timpurile, cuvioși monahi și trăitori ai vieții creștine au compus imne de laudă în cinstea Treimei Sfinte. Dumnezeu, care cunoaște toate gîndurile noastre, apreciază smerenia fiicăruia, cînd, în rugăciune, ne apropiem de El.

După ce în puține cuvinte am preamărit pe Dumnezeu se cuvine să mulțumim Celui Prea Înalt, pentru toate bunătățile ce ne-a dăruit și pentru îndeplinirea cererilor noastre.

În cărțile de rugăciune alcătuite în decursul veacurilor creștine de ierarhi vestiți sau de autoritate superioară bisericească, Sfîntul Sinod, găsim rugăciuni care răspund tuturor necesităților și stărilor noastre sufletești.

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. Ilie I. Țîndă

„Pelerini ai unității creștine“, oaspeți ai Bisericii Ortodoxe Române

De origine apostolică, una cu poporul dreptcredincios în mijlocul căruia și-a început misiunea, la confluența geografică a celor două lumi și culturii: răsăriteană și apuseană, Biserica Ortodoxă Română a promovat și promovează o atitudine echilibrată între propovăduirea Evangheliei, pe de o parte, și deschiderea prin slujire a idealurilor de unitate creștină și umană, pe de altă parte. Rostul și menirea ei în aria misiunii interne înregistrate în „condica de aur“ a conștiinței creștinești și românești ne sînt bine cunoscute, dar tot atât de mărețe și sînt împlinirile și-n aria ortodoxiei ecumenice, încît putem astăzi vorbi de participarea Bisericii Ortodoxe Române la eforturile refacerii unității creștine, nu ca o noutate, ci ca un rezultat al deschiderii ei spre lume.

Așa cum a dăruit lumii creștine mucenici și sfinți în secolele III—IV, apoi pe Sf. Casian, întemeietorul monahismului în Apus, pe Dionisie cel Mic, calculatorul erei moderne, asijderea, pe firul istoriei, s-a angajat cu oameni, cu idei, cu ajutoare spirituale și materiale la menținerea focului sacru al culturii și spiritualității ortodoxe în Athos, Sinai, Ierusalim, Antiohia, Alep și-n multe alte locuri unde se simțea nevoie; tot astfel acasă a promovat o atitudine înțeleaptă, deschisă și ecumenică (cînd nu se putea vorbi de ecumenism) față de credincioșii altor confesiuni, cu care istoria i-a împlinit viața.

Astăzi, glasul și experiența matură a ortodoxiei române sînt din ce în ce mai ascultate în organisme creștine mondiale, care luptă pentru refacerea unității creștine, dar i se descoperă și mai mult latura ospitalității ca posibilitate de contact direct cu oamenii și realități, „semne vizibile ale unității“.

Pe linia multor vizite de acest gen se înscrie și aceea a unui important grup de „pelerini ai unității“ din rândurile monahilor și monahilor aparținînd celor trei Biserici creștine: Ortodoxă, Romano-Catolică și Protestantă din Austria, Belgia, Elveția, Franța, Germania Federală, Grecia, Italia, Iugoslavia și Spania. Acest grup a fost condus de Mitropolitul Emilianos Timiadiu, reprezentant al Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol mulți ani în Consiliul Ecumenic al Bisericilor și Monseniorul Julian Hernandez Garcia, director al Secretariatului Comisiei Episcopale Spaniole pentru relațiile interconfesionale, ambii buni prieteni ai Bisericii noastre și, totodată, cofondatori ai grupului amintit (acum 17 ani), cu deosebitul sprijin și al Bisericii Ortodoxe Române încă de la fondare (prin I. P. S. Antonie al Ardealului, cînd se afla la studii în Occident) și apoi prin diverse participări de delegați, în special călugărițe, la toate întrunirile anuale.

Anul acesta grupul a beneficiat de generoasă și pînă-teasta invitație a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, care susține și promovează în fruntea Bisericii Ortodoxe Române ecumenismul ca „relație vie a dragostei creștine“, bază a realizării unității creștine și, cu ea, a celei umane. Pentru a oferi oaspeților prilejul unui pelerinaj cât mai complet la locurile cele mai reprezentative ale spiritualității monahale românești (obiectivul principal al vizitatorilor), cit și pentru favorizarea contactelor directe cu realitățile vieții noastre bisericesti, Prea Fericirea Sa a fixat un program de vizită în Moldova, la vestitele mănăstiri voievodale, permanente oaze ale ortodoxiei și ospitalității românești. Totodată a delegat pentru buna desfășurare a programului pe P. C. Pr. Dumitru Soare, directorul Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, P. C. Pr. prof. Constantin Galeriu, P. C. Arhim. Casian Crăciun și D-l Răducă Vasile, asistent la Institutul Teologic Universitar din București.

Vizita s-a desfășurat, conform programului, între 31 august și 12 septembrie a. c.

De la București, unde oaspeții au fost întâmpinați și salutați de reprezentantul P. F. Părinte Patriarh, Pr. Alexandru Tudor — Consilier-Patriarhal la Serviciul Relații Externe Bisericești, s-au îndreptat spre Moldova. S-a făcut un popas la Episcopia Buzăului, unde au luat cunoștință de importanța străvechiului Centru episcopal, frumusețea aceluia minunat colț de țară și ospitalitatea P. S. Episcop Epifanie cu colaboratorii P. S. Sale.

În Moldova s-au vizitat și au avut loc întâlniri cu călugării și călugărițele de la mănăstirile Agapia, Văratec,

Horaița, Bistrița, Neamțu întâmpinați de P. S. Episcop- vicar Pimen Suceveanul, Secu, Sihăstria, Sfințitul Ioan cel Nou — Suceava, Dragomirna, Vorona (Botoșani), Episcopia Romanului și Hușilor (primiți de P. S. Episcop Eftimie), parohiile Boroala și Slatioara și, bineînțeles, renumitele sanctuare ale spiritualității, culturii, artei și conștiinței ortodoxe și românești, une-n lume prin haina nemuritoarelor fresce exterioare: Voronețul și Humorul.

Toate mănăstirile, bisericile și cu ele viețuitorii au constituit permanent momente de admirație față de aceste opere unice ale dreptcredinciosului popor român, cu vocație pentru sfințenie, frumos și adevăr. Imbrăcate în mantile de plătă, de lemn și culoarea iconografică și culturală a vremii, mănăstirile noastre sînt mereu însuflețite prin hărnicia călugărilor și călugărițelor care, înure „ora et labora“, păstrează cu sfințenie moștenirea trecutului glorios al voievozilor apărători ai ortodoxiei și țării, dar și ai Europei în vremuri de bejenie. Și le mai rămîne suficient timp și pentru ospitalitatea abrahamică și chiar pentru ecumenism.

Ecumenismul monahismului românesc este tot atât de vechi ca și el însuși. Se știe că Sfințitul Ioan Casian a dat reguli și a întemeiat în Apus monahismul zis occidental. Un îndemn în plus pentru monahii de azi care-și urmează pe unul din marii înaintași.

De-o mare importanță au fost contactele cu stăreții și starețele, mai cu seamă cu maicile Eustochia Ciucanu (Agapia), Nazaria Niță (Văratec), Eufrasia Poiană (Dealul), cunoscute ecumeniste, Iulia Aramă (Dragomirna) și a. în împărțirea directă a experienței monahale din mănăstirile noastre de călugărițe.

În egală măsură oaspeții s-au bucurat de participarea la slujbe în mănăstiri, ocazii privilegiate de a contacta spiritualitatea liturgică românească, păstrătoare a tezaurului credinței populare în formele cele mai curate.

Odată cu aceste înalte locuri ale spiritualității, oaspeții au putut admira pretutindeni frumusețile mioritice ale plaiurilor moldovenești, cit și grandioasele realizări ale noului în Patria noastră.

La București conducătorii grupului au fost primiți de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, căruia i-au împărtășit impresiile și i-au mulțumit pentru rara ocazie de a fi făcut o experiență unică, căci Biserica Ortodoxă Română (după mărturisirea oaspeților) poate aduce astăzi o contribuție substanțială la realizarea idealurilor unității creștine. S-au vizitat apoi mănăstirile Cernica, Tigănești, Ghighiu și Curtea de Argeș, prilejuri minunate de contact cu vrednicile și vitalitatea vieții monahale și păstrarea comorilor de cultură și artă românească dintre zidurile lor.

Vizita, în ansamblu, a pelerinilor „pe calea unității creștine“ prin modelul vieții bisericesti din Biserica Ortodoxă Română, a constituit un important pas înainte și-o ocazie privilegiată de a fi trăit momente unice de ecumenism al dragostei, al faptelor, așa cum în cuvinte măsurate au tinut să sublinieze toți oaspeții în impresia finală, consemnată în scris:

„Am gustat dragostea frățească, ospitalitatea generoasă a Bisericii Ortodoxe (Române, s.n.). Astfel am trăit autentic între „ora și labora“. În timpul împărțirii impresiilor, agapelor, vizitării mănăstirilor am fost profund sensibilizați spre marea speranță a unității, marcați de căldura, vitalitatea, numărul credincioșilor, călugărilor și călugărițelor uniți cu Dumnezeu și cu oamenii, vestind armonia universală. Oare nu ar fi acesta deja un model al unității cerute de Domnul, fiindcă viața monahală este imagine profetică a Împărăției lui Dumnezeu, către care merge Biserica și care este deja aici prezentă în chip tainic?“

Mulțumim încă o dată Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, organizatorilor atât de devotați, vorbitorilor atât de deschiși, mănăstirilor atât de primitoare și adresăm lui Dumnezeu rugăciunea noastră încrezătoare pentru a-I cere unitatea credinței“.

Arhim. Casian Crăciun

Rugăciunea individuală

(Continuare din pag. a 5-a)

Cei ce le-au compus au fost adevărați trăitori ai vieții creștine, iar înțele și rugăciunile compuse de ei se adresează inimilor noastre, ca și cum ar fi fost de noi formulate. Ele s-au rostit cu aceeași piozitate în trecut, se rostesc și astăzi, ba mai mult, unele din ele vor rămîne de actualitate în toate timpurile.

Dar fiecare creștin simte necesitatea de a spune rugăciuni cu propriile cuvinte după necazurile și suferințele ce apasă pe capul său. Cuvintele se însușesc unul după altul și nimicnicia din noi, care se descoperă acum în adevărata ei goliciune, începe să fie spălată cu lacrimile ce ne umezesc ochii și cu buretele fierbinte al suspinurilor noastre. Și cu cit lacrimile curg în șiroaie mai mari, cu atît ne spălăm de zgura fărădelegilor noastre, iar diavolul stă rușinat și supărat, fiindcă ne scapă din ghearele sale. Nu vom reuși, desigur, de la început să ne concentrăm toată atenția spre rugăciune, însă n-avem motive să descurajăm. Din contra, să încercăm din nou cu mai multă perseverență și vom simți mina ce ni se întinde. Satana are tot interesul să ne piardă în focurile veșnice și nu se va lăsa bătut. El nu va ceda

cu ușurință și în nici un caz nu va pleca de bună voie din inimile noastre. În ura lui față de Părintele Cerec folosește toate armele de care dispune pentru a ne îndepărta de pe drumul îngust, dar luminos, ce duce la Rai. Strecoră în suflute înoliala în bunătatea divină și cu filozofie grozavă ne șoptește la ureche să renunțăm la rugăciune, deoarece ea nu-și are nici o rațiune, de vreme ce păcatele noastre sînt prea mari pentru a coborî asupra noastră mila cerească iar Dumnezeu Căruia ne rugăm este foarte aspru și nu iartă pe păcătoși. Să nu dăm crezare unor asemenea șoapte, să nu ne lăsăm furăți de ele ci, indiferent de păcătoșenia din noi să insistăm mai puternic în rugăciune.

Cunoscîndu-ne cu adevărat și dîndu-ne seama cit de mici sîntem, să nu întîziem a alerga spre ajutorul divin. Oamenii ne pot părași în momente grele, cei mai apropiați și dragi se pot depărta de noi, dar dragostea lui Dumnezeu rămîne veșnică. Să cerem cu toată puterea sufletului, fiindcă El ne-a dat îndemnul să ne apropiem și pe toți care L-au rugat cu credință și smerenie, nu i-a lăsat să plece descurajați.

În ultimă instanță, mîntuirea nu este o recompensă fidelă a faptelor bune pe care le-am săvîrșit, ci un dar al lui Dumnezeu, pentru că am vărsat o lacrimă pentru păcate, am regretat, ne-am căit, ne-am propus să eliminăm răul din noi, am luptat, ne-am văzut înfrînti, ne-am ridicat din nou și ochii noștri au privit spre cer cu multă nădejde. Iisus ne-a dat îndemnul să cerem și ni se va da, să batem și ni se va deschide. Dacă noi păcătoșii putem ierta aproapele nostru de șaptezeci de ori cite șapte în cursul unei zile, cu atît mai mult ne va ierta El, dacă alergăm la ajutorul Lui cu lacrimi de pocăință.

Noi, oamenii, trăim aici pe pămînt în mijlocul unei societăți, începînd cu prima celulă — familia — și terminînd cu întreaga lume a planetei noastre.

În acest caz, cum noi nu sîntem elemente izolate, avem anumite obligații față de semenii noștri, obligații sau îndatoriri, care se pot îndeplini și prin rugăciune. Ești bărbat, cap de familie, poziție din care vei răspunde în fața lui Dumnezeu nu numai de mîntuirea sufletului tău ci, și pentru a celor care trăiesc sub acoperămintul casei tale. Prin taina căsătoriei, soții s-au contopit într-o unitate pe care numai Domnul o poate desface și pentru aceasta sînt obligați ca în întreaga lor activitate să

Lupta „Telegrafului Român“ împotriva politicii de deznaționalizare a românilor în timpul dualismului austro-ungar II

Viziunea înaintată de care era călăuzit programul ziarului este pusă și mai bine în evidență de poziția acestuia față de toate marile momente și cerințe ale istoriei, precum și față de celelalte mișcări și înfăptuiri cu caracter cultural. După cum se va demonstra în continuare, *Telegraful român* a fost un stegar al luptei pentru unire, un militant înflăcărat pentru făurirea statului național unitar român și acesta rămîne cel mai mare merit al orientării și acțiunii sale politice.

Din amintirea zilei de 24 Ianuarie, pe care o comemorează cu religiozitate an de an, în cuvinte și îndemnuri tot mai mobilizatoare, ziarul a făcut un adevărat memento, un leit-motiv al catehismului luptei politice, naționale a românilor, descifrînd în simbolul acestei zile de început, ce a pus bazele primei uniri, datoria istorică sacră de a lupta pentru înfăptuirea visului multisecular. Și după 1918 ziarul pune în continuare accentul pe necesitatea desăvîrșirii unirii în toate sferile vieții economice și culturale, pe întărirea solidarității naționale și antrenarea tuturor energiilor în opera comună de prefacere social-economică, menită să asigure prosperitatea și să sporească prestigiul noului stat. Cu aceste năzuințe și îndemnuri pornește la drum în fiecare an: „Întîmpinăm noul an... cu speranța tare că prin muncă spornică și îndeosebi mai frățească decît pînă acum, și inspirați de ideea solidarității naționale, vom izbuti să ridicăm bunăstarea și prestigiul statului tinăr al tuturor românilor“.

În problemele culturii, militînd, ca toate celelalte periodice și societăți cultural-patriotice, pentru desăvîrșirea unității culturale, dovedește aceeași atitudine înaintată și receptivă la orice act de progres cultural național. Sugestiv în acest sens, după cum s-a anticipat, a fost poziția sa față de direcția junimistă, pornită să emancipeze aspirațiile și emulația cultural-literară din Transilvania de obsesia unei tradiții sufocante și anacronice, care îi încetășea avîntul și perspectivele condamnînd-o la stagnare. Dacă alte periodice și societăți s-au înverșunat în ripostă, la început, pentru a capluta după aceea, *Telegraful* a fost, de la început, partizanul Junimii, ba mai mult, cum veridic surprinde Onisifor Ghibu atitudinea ziarului, relevînd spiritul său progresist: „El a fost într-o vreme pentru Ardeal, așa zicînd „monitorul oficial“ al „noului direcții literare“ inaugurate la Iași de „Junimea“. Aceasta reprezintă un alt mare merit al orientării progresiste în problemele culturale. Chiar dacă în conținutul ideologiei junimiste aportul său e mai redus, el a contribuit la consolidarea creditului și promovarea junimismului în Transilvania. Întîmpinat cu rezerve la început și considerat indezirabil de pe pozițiile unui conservatorism retrograd, ofensiva acestuia a declanșat o risipă de contra-argumente și replici, pentru ca totuși să triumfe, cum constată cu discernămint și autorul: „De la sine în direcția aceasta „Telegraful“ n-a dat mult, dar e mult ce a făcut vulgarizînd ideile pe care la noi le-am combătut în o serie întreagă de foii și de reviste, și cari la urmă totuși au prins și s-au întărit“. Înfișînd reacția produsă de răspîndirea acestuia, autorul amintește „numai campania de extirpare ce au dus folie și revistele unite pînă bine de curînd împotriva ideilor junimiste, campanie purtată cu o înverșunare mult mai mare decît cea cu care se purta lupta de către partida contrară“. În acest fel, junimismul și-a găsit un aderent și un susținător puternic în gazeta sibiană, ca ilustrare a consecvenței orientării sale progresiste, fapt mai puțin cunoscut sau ignorat în cercetările de pînă acum și care întărește și mai mult caracterul înaintat al programului său.

Cele două aspecte selectate, din planul luptei politice și al celei culturale, sînt în măsură să releve poziția avansată a ziarului, clarviziunea programului său și rolul însemnat în viața politică și culturală a românilor transilvăneni de după 1900. Acestea întru-chipau însăși concepția redacției cu privire la menirea presei de îndrumător și conducător în lupta națională, a cărei izbîndă se întemeiază și este condiționată tocmai de unitatea de acțiune. În condițiile istorice respective, se arată în ziar, „ne-a mai rămas singur numai presa și aceasta între condițiuni cit se poate de grave. Presa poate și trebuie să fie un mijloc de conducere, ... care nu se poate închipe fără unitate de vederi și fără o voință unitară“.

Prin programul său, *Telegraful Român*, alături de celelalte periodice din acel timp, a militat cu matură responsabilitate și entuziasm pentru înfăptuirea idealurilor naționale ale românilor din Transilvania, susținînd și fortificînd aspirațiile acestora la emancipare și unitate națională. Exprîmînd voința poporului, ziarul a apărat interesele și năzuințele acestuia de pe pozițiile unui militanșim patriotic înaintat. Într-o inspirație și sugestivă metaforă, Octavian Goga înfișează rolul presei în slujirea idealurilor naționale, din care și *Telegraful Român* și-a făcut un crez al programului său: „La noi, ca și în alte părți, presa din vremuri vechi a fost o tribună consacrată de îndrumare a opiniei publice. În gazetele noastre s-au spulberat zilnic tot ce am crezut, tot ce am nădăjduit în ziua de mine. Ziarele reprezintă nervii impresionabili ai unui popor... De o sută de ani respirăm prin presă, gazețele sînt plămîni neamului“.

Lipsind încă un studiu monografic complet care să valorifice contribuția adusă în întreaga perioadă de apariție, rolul progresist al *Telegrafului Român*, orientările și direcțiile sănătoase, realiste, promovate prin programul său rămîn încă în umbră. Doar domenii dispersate și izolate au făcut obiectul cercetărilor ocazionale pînă acum, fără a reuși să evidențieze însemnătatea aportului acestui ziar în ansamblul său, pe diverse planuri, în care un capitol extrem de important l-a constituit interesul și preocupările sale pentru unificarea și cultivarea limbii literare, în perspectiva unificării politice. Sesizînd această lacună, redacția însăși apreciază, cu deplin temei, linia urmată prin programul ziarului și meritele contribuției acestuia: „Cine-și va lua osteneala să-l cerceteze trecutul va constata că a fost, după împrejurări, una dintre cele mai bine redactate dintre gazetele care au contribuit la promovarea problemelor noastre culturale.“ Tocmal de aceea, arată ziarul, Eminescu, prețuind tinuta și contribuția *Telegrafului*, l-a considerat o gazetă „inteligentă și de bună credință“, „cel mai bun ziar românesc“. Această apreciere a rolului și meritelor ziarului o nutrește și Mihail Kogălniceanu, care a trebuit să răspundă pentru aceasta unui afront venit din partea *Gazetei Transilvăniei*, stîngherită de trecerea ei pe planul al doilea. Într-un studiu consacrat ziaristicilor noastre, Onisifor Ghibu remarcă în termeni asemănători valoarea ziarului: „Cu toate călătările și defectele sale, „Telegraful“ era una dintre cele mai bine redactate gazete de atunci“.

În viziunea programatică a ziarului, politica națională, pe care a slujit-o cu credință în toată existența sa, gravita în jurul unui singur tel suprem, însemna, așa cum se va demonstra pe larg mai departe, lupta pe toate planurile pentru concentrarea tuturor forțelor, energiilor și voințelor naționale pentru unirea tuturor românilor într-un singur stat național, idealul din înfăptuirea căruia *Telegraful român* își face misiunea sa de prim-ordin. Acesta, consideră matur și circumspect redacția, trebuie răspîdit și pregătit temeinic și metodic, competent și treptat în toate domeniile vieții sociale, economice, politice și culturale, în cuprinsul cărora cel al limbii este situat la loc de frunte. În lumina acestui ideal național, își înțelegea și își stabilea *Telegraful* rolul de îndrumător al poporului: „Vom învăța poporul căci aceasta este chemarea noastră și vom arăta calea cea dreaptă pe care mergînd va prospera“, care, pentru a putea să lupte pentru realizarea lui, trebuie ridicat la condiția înaltei sale misiuni istorice, prin emancipare socială, culturală și națională, reflectate în deviza: „prosperare și progres în toate întreprinderile și acțiunile noastre naționale“, pentru care ziarul a militat cu o remarcabilă stăruință și avînt patriotic de-a lungul întregii sale existențe.

Dr. Victor V. Grecu

**AL TREILEA CONGRES INTERNAȚIONAL
AL ȘCOLILOR DE TEOLOGIE ORTODOXĂ**

Al treilea Congres Internațional al Școlilor de Teologie Ortodoxă și-a desfășurat lucrările între 30 august—4 septembrie 1987 la Facultatea de Teologie Ortodoxă Greacă din Boston, S. U. A. care în acele zile își serba 50 de ani de existență.

Au fost reprezentate acolo școlile teologice ortodoxe din Grecia, Turcia, U. R. S. S., România, Bulgaria, Iugoslavia, Cehoslovacia, Franța, Liban, Finlanda, Australia, Kenya, Canada și S. U. A. Delegația școlilor de teologie ale Bisericii Ortodoxe Române care, cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, a participat la Congresul de la Boston a fost alcătuită din: P. C. Arhid. Prof. Dr. Constantin Voicu, Rectorul Institutului Teologic Universitar din Sibiu, Arhid. Prof. Dr. Aurel Jivi, de la același Institut și D-1 Prof. Dr. Remus Rus de la Institutul Teologic Universitar din București.

Congresul s-a deschis printr-o Liturghie arhierescă săvârșită de I. P. S. Arhiepiscop Iakovos, conducătorul Arhiepiscopiei Ortodoxe Grecești din America de Nord și de Sud.

Tema generală a Congresului a fost: „Împărăție și Icoană: Ortodoxia privind spre secolul al XXI-lea”. În cadrul ei au fost prezentate o serie de referate între care s-au numărat și cele ale reprezentanților Bisericii noastre: Arhid. Prof. Constantin Voicu: „Teologia Ortodoxă și problemele ecologice”, Arhid. Prof. Aurel Jivi: „Importanța Sinodului al VII-lea ecumenic”

și D-1 Prof. Remus Rus: „Libertate și persoană”. P. C. Rector Constantin Voicu a făcut parte din Comitetul de coordonare a lucrărilor Congresului și la sfârșit a fost ales președinte al Comitetului de continuare.

Referatele și discuțiile din cadrul Congresului au accentuat învățăturile esențiale ale teologiei ortodoxe precum și implicațiile acestora asupra problemelor lumii contemporane. Au fost, astfel, dezvoltate nu numai problemele clasice ale teologiei ortodoxe ci și problemele dreptății, păcii și integrității creației.

În timpul șederii la Boston delegații au fost invitați să viziteze bisericile ortodoxe greacă, antiohiană, albaneză și română din orașul Worcester.

După încheierea lucrărilor Congresului, membrii delegației Bisericii Ortodoxe Române au fost oaspeții unor biserici prezbiteriene din Chicago și Sterling unde, în cadrul unor întâlniri cu pastori și credincioși ai acestora, au vorbit despre viața bisericească și învățămîntul din Biserica noastră și despre relațiile ecumenice dintre cultele religioase din România.

Congresul de la Boston al Școlilor teologice ortodoxe s-a înscris pe linia celor două congrese anterioare care au avut loc la Atena în 1936 și 1976 și a marcat o etapă nouă pe calea întăririi colaborării dintre Școlile teologice ortodoxe și a afirmării teologiei ortodoxe în lume.

Arhid. prof. Aurel Jivi

**DEBREȚIN V — O NOUĂ ÎNTÎLNIRE DE DIALOG
ÎNTRU ORTODOCȘI ȘI REFORMAȚI**

Între 31 august—4 septembrie 1987, a avut loc o nouă întâlnire de dialog între ortodocși și reformați, care a fost găzduită de către Biserica Reformată din Ungaria și și-a desfășurat lucrările la sediul Colegiului Doctoral din Budapesta.

Prima întrunire a avut loc la Debrețin, în 1972, când a fost dezbătută tema: „Tradiția și contemporaneitatea”.

Următoarea întrunire (Debrețin II) s-a ținut la Leningrad, în 1976, cu tema: „Euharistia și împreună slujire a omenirii”.

Cea de a treia întrunire (Debrețin III) a avut loc la Budapesta în 1979, unde s-a dezbătut tema: „Complementaritatea valorilor spirituale și participarea la progresul societății”.

În sfârșit, a patra întrunire (Debrețin IV) a avut loc la Odesa, în 1983, cu tema: „Tradiția din punctul de vedere al Bisericilor Ortodoxe și Reformate; Indatoririle contemporane ale Bisericii și responsabilitatea ei față de colectivitate”.

În actuala întrunire (Debrețin V) au luat parte reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe Ruse, Bisericii Ortodoxe Sârbe, Bisericii Ortodoxe Române, Bisericii Ortodoxe Bulgare, Bisericii Ortodoxe din Polonia, Bisericii Ortodoxe din Cehoslovacia și Bisericii Ortodoxe din Finlanda.

Reprezentanții reformați au venit din partea Bisericilor reformate din Ungaria, România, Iugoslavia, Statele Unite ale Americii, Anglia, Canada, Elveția, Republica Federală Germană și Republica Democrată Germană.

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de către pr. prof. Dumitru Abrudan, prorectorul Institutului Teologic Universitar din Sibiu și pr. prof. Nicolae Nicula, de la Institutul Teologic Universitar din București.

De la reformați a luat parte dr. Gálfy Zoltán, profesor la Institutul Teologic Protestant Unic de grad Universitar din Cluj-Napoca.

Tema generală a întrunirii a fost: „Înțelegerea trinitară a relației dintre natură și Har — creație și mîntuire”.

Pe parcursul celor cinci zile, cit au durat lucrările, la tema generală au fost prezentate următoarele referate:

1. „Sfînta Treime și creația”.
2. „Natură și Har — Creație și mîntuire”.
3. „Creație și creativitate umană”.
4. „Responsabilitatea Bisericii pentru Pace”.

Lucrările s-au desfășurat în sesiuni plenare și pe grupe.

Reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române au activat în cadrul grupei a IV-a, unde s-a dezbătut tema: „Responsabilitatea Bisericii pentru Pace”.

În finalul lucrărilor a fost dat un comunicat.

S-a exprimat convingerea că și actuala întrunire, ca și cele anterioare, a adus o nouă contribuție la dezvoltarea și consolidarea relațiilor ecumenice dintre Biserici și la pregătirea dialogului general dintre Biserica Ortodoxă și Alianța Reformată Mondială.

Pr. prof. D. Abrudan

ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII

Din A G E N D A

Prea Fericitului Patriarh

T E O C T I S T

● **Joi, 2 iulie a.c.**, Prea Fericitul Patriarh Teoctist însoțit de Prea Sfințitul Episcop Vicar Patriarhal Nifon Ploieșteanul a participat la recepția oferită de Federația Comunităților evreiești din România.

● **Vineri, 3 iulie a.c.**, Prea Fericitul Patriarh Teoctist a primit pe D-1 Theo Klein, Președintele Congresului Evreiesc European, însoțit de Serge Cwaigenbaum, Director executiv al Congresului. A fost de față Eminentă Sa Dl. Moses Rosen, Șef Rabinul Cultului Mozaic din țara noastră. La primire a luat parte Prea Sfințitul Episcop Vicar Patriarhal Nifon Ploieșteanul.

— În după-amiaza aceleiași zile, Prea Fericitul Patriarh Teoctist a luat parte la recepția oferită de Ambasada S.U.A. la București, cu prilejul zilei naționale a acestei țări. Prea Fericirea Sa a fost însoțit de Prea Sfințitul Episcop Vicar Patriarhal Nifon Ploieșteanul.

● **Între 11—29 iulie a.c.**, Prea Fericitul Patriarh Teoctist a făcut o vizită de lucru la Arhiepiscopia Iașilor, rezolvind probleme administrative la Centrul Eparhial de la Iași și vizitînd șantierul în lucru de la mănăstiri și alte unități bisericesti din această Eparhie.

● **Miercuri, 5 august a.c.**, Prea Fericitul Patriarh Teoctist a primit pe Excelența Sa Dl. Jean Marie Lebreton, ambasadorul Republicii Franceze la București. La primire a fost de față Prea Sfințitul Episcop Vicar Patriarhal Nifon Ploieșteanul.

● **Vineri, 7 august a.c.**, Prea Fericitul Patriarh Teoctist a primit pe Excelența Sa Domnul Antonio Sabino Cantuaria Cuimares, ambasadorul Braziliei la București, după care Prea Fericirea Sa a primit pe Excelența Sa Dl. Maurice Bassous, ambasadorul Libanului la București. La ambele primiri a asistat P.S. Episcop Vicar Patriarhal Nifon Ploieșteanul.

● **Marti, 11 august a.c.**, împreună cu P.S. Episcop Vicar Patriarhal Nifon Ploieșteanul și P.C. Pr. Consilier Ioan Neamu, Prea Fericitul Patriarh Teoctist a făcut o vizită de lucru la șantierul de construcții de la Institutul Teologic și Centrul

Ecumenic din București, la șantierul Atelierele Institutului Biblic de la Popești-Leordeni și de la șantierul de la Biserica Sf. Spiridon-Nou din București.

● **Între 12—20 august a.c.**, Prea Fericitul Patriarh Teoctist a făcut o vizită de lucru la Arhiepiscopia Iașilor rezolvînd probleme administrative la Centrul eparhial de la Iași, iar la 15 august, în ziua praznicului Adormirii Maicii Domnului, Prea Fericirea Sa a participat la tradiționalul hram al mănăstirii Putna, cu care prilej a binecuvîntat și încheierea lucrărilor de restaurare a Casei Domnești.

● **Vineri, 21 august a.c.**, în după-amiaza zilei, Prea Fericitul Patriarh Teoctist însoțit de P.S. Episcop Vicar Patriarhal Nifon Ploieșteanul a luat parte la recepția oficială oferită de Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România, cu prilejul zilei de 23 August — sărbătoarea națională a poporului român.

● **Sîmbătă, 22 august a.c.**, Prea Fericitul Patriarh Teoctist, însoțit de P.S. Episcop Vicar Patriarhal Nifon Ploieșteanul a participat la Adunarea festivă consacrată zilei de 23 August, care a avut loc la Sala Palatului Republicii.

● **Sîmbătă, 29 august a.c.**, a avut loc primirea la Prea Fericitul Patriarh Teoctist a unui grup de congresmeni americani, condus de Steny Hoyer — președintele Comitetului pentru securitate și Cooperare în Europa din Congresul S.U.A. La primire au fost de față P.S. Episcop Vicar Patriarhal Nifon Ploieșteanul și P.C. Pr. Consilier Alexandru Tudor.

● **Luni, 31 august a.c.**, în cursul dimineții Prea Fericitul Patriarh Teoctist a acordat un interviu publicației italiene „Il Regno” din Bologna, prin redactorul Francesco Strazzari. A fost de față P.C. Pr. Consilier Alexandru Tudor.

— În după-amiaza aceleiași zile Prea Fericitul Patriarh Teoctist însoțit de P.S. Episcop Vicar Patriarhal Vasile Tirgovișteanul a luat parte la o recepție oferită de Ambasada S.U.A. la București.

S I B I U

● **Joi, 3 septembrie 1987**, Centrul mitropolitan din Sibiu a fost vizitat de un grup de profesori de la unele universități engleze format din: D. Deletant, R. Clogg, D. Turnock.

Intregul grup de istorici a fost reținut de I. P. S. Sa la cină, în cadrul căreia s-au purtat o seamă de discuții axate între altele pe istoria Transilvaniei, inclusiv aspectele sale religioase.

● **Între 13—17 septembrie 1987**, I. P. S. Mitropolit Antonie al Ardealului a vizitat o seamă de biserici și comunități creștine din Washington, capitala S. U. A. Cu acest prilej a vorbit în mai multe biserici ale populației de culoare, vizitînd totodată și casele speciale în care bisericile găzduiesc în timpul nopții aprox. 20.000 de persoane lipsite de adăpost.

Tot în acest timp, împreună cu alți reprezentanți ai C. E. B., I. P. S. Sa a luat parte la o conferință de presă organizată la Clubul presed. din Washington, răspunzînd la întrebări privitoare la situația cultelor din România, în special a celor din Transilvania, ca și la buna conviețuire dintre naționalitățile din țara noastră.

● **Între 18—25 septembrie 1987**, I. P. S. Mitropolit Antonie a luat parte la lucrările Comitetului executiv al C. E. B., care au avut loc în orașul Atlanta (statul Georgia — S. U. A.), cu care prilej, Duminică, 20 sept. a.c., a vorbit în biserica metodistă de la Elmer University din Atlanta, despre viața religioasă și ecumenismul local din R. S. România.

● **Între 26—27 septembrie a.c.**, I. F. S. Sa a vizitat Arhiepiscopia misionară ortodoxă română din Detroit (S. U. A.), unde a avut convorbiri cu I. P. S. Arhiepiscop Victorin. Duminică 27 sept. a.c., cei doi ierarhi au slujit împreună în localitatea Troy (statul Michigan), talmăcind credincioșilor, prezent în număr mare, pericopa evanghelică, transmîtînd totodată binecuvîntări din partea P. F. Părinte Patriarh Teoctist. Cu acest prilej, I. P. S. Sa s-a întîlnit și cu alți preoți din S. U. A. și Canada.

● **În zilele de 28—30 septembrie a.c.**, I. P. S. Sa a vizitat parohia ort. rom. din Montreal (Canada), păstorită de P. C. pr. N. Chișcă. În 28 sept., după un Te-Deum din biserică, a avut o lungă întrevvedere cu fruntașii parohiei prezente în număr mare, cu care a dezbătut probleme legate de viața religioasă din România și de viața religioasă a românilor ortodocși din Canada. Tot cu acest prilej a făcut o vizită la Ottawa (capitala Canadei), precum și în alte orașe, unde s-a întîlnit cu oficialități locale, cu care a discutat probleme ale parohiilor românești din Canada.

● **În 1 octombrie 1987**, în trecere prin Londra, I. P. S. Mitropolit Antonie a avut convorbiri cu P. C. pr. P. Pufulete, parohul comunității ort. rom. din capitala Angliei.

● **Între 2—4 octombrie 1987**, I. P. S. Sa a luat parte la Sesiunea anuală a Prezidiului Conferinței Bisericilor Europene, care a avut loc în localitatea Tampere (Finlanda). Cu acest prilej a avut o întîlnire și cu I. P. S. Mitropolit primat al Finlandei, Paavali.

● **În 6 oct. a.c.**, I. P. S. Sa a luat parte la lucrările Sinodului permanent al Bisericii Ortodoxe Române, la București.

C L U J

● **Duminică, 12 iulie 1987**, Prea Sfințitul Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul, a săvîrșit resfințirea bisericii din parohia Cheia, prot. Turda, jud. Cluj, care a fost renovată în interior și exterior prin jertfelnicia credincioșilor și purtarea de grijă a tînărului preot paroh Horațiu Mureșan.

La sfîrșitul Sf. Liturghii arhieresti, P. S. Sa a rostit un bogat cuvînt de învățătură.

● **Duminică, 19 iulie 1987**, P. S. Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul, a asistat la Sf. Liturghie în biserică parohiei Măgoaja, prot. Dej, jud. Cluj și a rostit cuvînt de învățătură.

În seara aceleiași zile, a săvîrșit slujba vecerniei la mănăstirea „Sf. Ana” — Rohia, jud. Maramureș și a tuns în monahism pe seminaristul Vasile Filip, pe seama mănăstirii.

A doua zi, 20 iulie, de Sf. Prooroc Ilie, P. S. Sa a săvîrșit Sf. Liturghie și a rostit cuvînt de învățătură.

● **În zilele de 4, 5 și 6 august 1987**, Prea Sfințitul Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul, a săvîrșit Sf. Liturghie arhierescă și a hirotonit pe tînerii Ropan Ioan — licențiat în teologie, pe seama parohiei Valenii Lăpușului, prot. Lăpuș, jud. Maramureș și Bucur Daniel — absolvent seminar, pe seama parohiei Cubleşu Someșan, prot. Dej, jud. Cluj.

● **Duminică, 2 august 1987**, Prea Sfințitul Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul a săvîrșit resfințirea bisericii din parohia Tisa, prot. Sighetu Marmatei, jud. Maramureș, îmbrăcînd într-o frumoasă pictură executată de pictorul Ioan Botis, între anii 1985—1986, prin jertfelnicia bunilor credincioși și cu purtarea de grijă a harnicului preot paroh Nicolae Dutca.

La sfîrșitul Sf. Liturghii arhieresti, P. S. Sa a rostit un frumos cuvînt de învățătură.

● **Sîmbătă, 15 august 1987**, de praznicul Adormirii Maicii Domnului, înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Teofil, în prezența unui mare număr de credincioși, care cercetează în fiecare an acest sfînt așezămînt cu prilejul hramului, a săvîrșit Sf. Liturghie arhierescă la mănăstirea Nicula, jud. Cluj.

La sfîrșitul Sf. Liturghii I. P. S. Sa a rostit un instructiv cuvînt de învățătură.

În aceeași zi de praznic, P. S. Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul, a săvîrșit Sf. Liturghie arhierescă și a rostit un bogat cuvînt de învățătură la mănăstirea Moisei, jud. Maramureș.

La mănăstirea Rohia, unde de asemenea se prăznuiește hramul așezămîntului, prilej cu care un mare număr de credincioși poposec aici, Sfînta Liturghie arhierescă a fost săvîrșită de P. S. Episcop-vicar patriarhal Dr. Vasile Tirgovișteanul, însoțit de centrul arhiepiscopesc din Cluj-Napoca de P. C. cons. O. Picu și P. C. secretar ep. I. Tira. La sfîrșitul Sf. Liturghii P. S. Sa a rostit cuvînt de învățătură.

● **Duminică, 16 august 1987**, I. P. S. Arhiepiscop Teofil, împreună cu P. S. Episcop-vicar patriarhal Dr. Vasile Tirgovișteanul și P. S. Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul, a săvîrșit sfîntirea bisericii din Satu Nou de Sus, prot. Baia Mare, jud. Maramureș, îmbrăcînd într-o frumoasă pictură executată de pictorul Gheorghe Busuloc, între anii 1984—1987, prin jertfelnicia bunilor credincioși, cu ajutorul substanțial din partea Sf. Patriarhii și Arhiepiscopiei Clujului și cu purtarea de grijă a harnicului preot ic. stavr. Vasile Varga (în prezent pensionar) și a pr. Mircea Radu. Lucrările au fost terminate și finalizate de actualii slujitori ai parohiei pr. Augustin Vasile și pr. Aftan Dumitru, care au fost distinși cu rangul de „iconom”, cu dreptul de a purta őrul roșu.

La sfîrșitul Sf. Liturghii arhieresti au rostit cuvînt de învățătură: I. P. S. Arhiepiscop Teofil, P. S. Episcop-vicar Vasile (fiu al satului) și P. S. Episcop-vicar Iustinian.

● **Vineri, 21 august 1987**, la centrul arhiepiscopesc din Cluj-Napoca, a fost sărbătorit I. P. S. Arhiepiscop Teofil cu prilejul împlinirii a 38 de ani de la hirotonirea întru arhieru. Cu acest prilej, P. S. Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul, în numele Centrului eparhial, al preoților și credincioșilor din eparhie, a adresat I. P. S. Sale un cuvînt de calde felicitări, cu doriri de ani mulți cu sănătate și sporite puteri de muncă în ogorul Bisericii strămoșești.

I. P. S. Teofil a mulțumit tuturor pentru gîndurile bune adresate în această zi deosebită din viața I. P. S. Sale, asigurîndu-i că și în viitor va slui cu aceeași rivnă și dragoste interesele Bisericii Ortodoxe, spre bucuria și mîntuirea fiilor ei dreptcredincioși.

● **Duminică, 30 august 1987**, I. P. S. Arhiepiscop Teofil a săvîrșit Sf. Liturghie arhierescă în catedrala arhiepiscopală din Cluj-Napoca. În cadrul Sf. Liturghii, P. C. arhid. Valentin Bochiș a fost hirotonit întru preot pe seama parohiei Invierea Domnului din municipiul Cluj-Napoca, după o activitate de 15 ani la Seminarul teologic, centrul eparhial și catedrala eparhială.

● **Duminică, 30 august 1987**, Prea Sfințitul Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul a săvîrșit resfințirea bisericii din parohia Turda-Fabricei, prot. Turda, jud. Cluj, renovată între anii 1978—1985 și împodobită cu pictură executată de pictorul Iacob Varga, în anul 1986, prin contribuția credincioșilor și purtarea de grijă a vrednicului preot Ioan Andreicuț, fost paroh, și Alexandru Sima — actualul paroh. La sfîrșitul Sf. Liturghii P. S. Sa a rostit un bogat cuvînt de învățătură.

ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII

ALBA IULIA

Joi, 6 august de Praznicul Schimbării la Față, P.S. Episcop Emilian, continuând tradiția ultimilor ani, a oficiat Sf. Liturghie arhierescă la Schitul Izvorul de la Poșaga, în Munții Apuseni. În cadrul Sf. Liturghii, P.S. Sa a hirotonit într-un preot pe P.C. diac. Vasile Goga pe seama parohiei Sălcud, prot. Luduș, jud. Mureș.

Duminică, 9 august, P.S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie arhierescă la Văleni-Oaia, prot. Tg. Mureș, parohie în care a fost restaurată prin grija Centrului Eparhial o frumoasă biserică monument istoric. La Sf. Liturghie au fost prezentați credincioși din împrejurimi veniți la o nouă întâlnire cu arhiepiscopul lor.

În cuvântul de învățătură rostit cu acest prilej, P.S. Sa a subliniat importanța credinței, care este ancora și siguranța călătoriei pe marea acestei vieți.

Sâmbătă, 15 august — Praznicul Adormirii Maicii Domnului. Într-un cadru solemn și solemnizat de către parohia de la Cimpie, prot. Tg. Mureș, a fost și de această dată încununată de participarea P.S. Episcop Emilian. Seara în ajun s-a oficiat slujba vecerniei în cadrul căreia P.C. Pr. Ioachim Soțan (Râciu) a ținut un cuvânt de învățătură. Au urmat apoi în cursul nopții îndelungate slujbe și spovedirea unui mare număr de credincioși.

În ziua Praznicului, P.S. Episcop Emilian a fost întâmpinat cu multă bucurie de credincioșii prezenți, dar și cu noi realizări, la acest schit al Sf. Martin între care o frumoasă poartă tradițională din lemn de stejar pe care sînt încrustate însemnele formării și încreștinării poporului român, poartă ce a fost donată de unul din bunii credincioși ai parohiei și sculptată de un talentat meșter.

În cadrul Sf. Liturghii arhierescă P.S. Sa a adresat credincioșilor prezenți la hram, un bogat cuvânt de învățătură pornind de la semnificațiile sărbătorii. P.S. Sa a subliniat apoi importanța vechilor așezăminte mănăstirești din Transilvania pentru păstrarea filiei naționale a românilor de aici și a legăturilor neîntrerupte cu frații de peste Carpați.

Duminică 16 august, P.S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie arhierescă în parohia Nazna, prot. Tg. Mureș, cu prilejul punerii pietrei de temelie la noua biserică.

În cuvântul de învățătură rostit după Sf. Liturghie, P.S. Sa a făcut o explicație a pericopel evanghelice de duminică.

În zilele de 19 și 20 august a avut loc la Centrul Eparhial o ședință cu PP.CC. Protopopi în cadrul căreia s-au dezbătut probleme curente ale activității pe protopopiate și s-au preluat anumite îndrumări ale Sf. Sinod.

Duminică 23 august, P.S. Episcop Emilian a participat la Sf. Liturghie în parohia Deda, prot. Reghin, iar după Sf. Liturghie, la înmormintarea vrednicului de pomenire Pr. Ioan Marcoci în parohia Bistra Mureșului fiind o binemeritată cinstită preotului și talentatului sculptor, autor al altor obiecte de mobilier pentru biserică și porți tradiționale românești, aducând mîngiere tuturor celor apropiați și cunoscuți, prezenți în număr mare la slujba prohodirii.

Mărti 1 septembrie, P.S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie în biserică de piatră din Tîrgu Mureș și a hirotonit într-un preot pe P.C. diac. Teofil Ternoveanu pe seama credincioșilor din parohia Sîndomic, protopopiatul Miercurea Ciuc, jud. Harghita și întru diacon pe candidatul Fănel Scarlat. După încheierea Sf. Liturghii, P.S. Sa a prezidat lucrările Conferinței preoților din protopopiatul Tg. Mureș.

Miercuri 2 septembrie P.S. Episcop Emilian a primit la reședința episcopală vizita unui grup de istorici din Marea Britanie și din țara noastră, condus de D-I Acad. Prof. Dr. Ștefan Pascu.

Sâmbătă 5 septembrie a avut loc la Centrul Eparhial o întâlnire a P.S. Episcop Emilian cu elevii de la Seminarul Teologic Cluj-Napoca și studenții de la Institutul Teologic Sibiu, fii duhovnicești ai Eparhiei. Și cu acest prilej, P.S. Sa a îndemnat părintește pe elevi și studenți la sîrguință și însușirea cuosostentelor și la respectarea disciplinei specifice învățămîntului teologic, latini esențiale ale formării viitorilor slujitori ai Sf. Altare.

Duminică 6 septembrie P.S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie Arhierescă în parohia Căpuș, protopopiatul Alud, cu prilejul sfințirii bisericii, care a fost reparată și pictată prin osteneala P.C. preot Olimpiu Pădurean.

În cadrul Sf. Liturghii, P.S. Sa a rostit un ziditor cuvânt de învățătură. P.S. Sa a oferit în semn de apreciere a strădanilor depuse, gramate chiriariale preotului paroh, consiliului și comitetului parohial.

Mărti, 8 septembrie 1987, de Praznicul Nașterii Sf. Fecioare Maria, P.S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie Arhierescă la biserică de piatră schit de la Cărbunari de lângă Blaj, prilej cu care s-a făcut și slujba binecuvîntării sf. locaș împodobit recent cu pictură, prin osteneala P.C. Prot. Ilarie Benchea. P.S. Sa a hirotonit într-un preot pe P.C. Diac. Fănel Scarlat pe seama parohiei Pătrîngeni, prot. Alba Iulia.

P.S. Sa a rostit un bogat cuvânt de învățătură.

Luni, 14 septembrie 1987, de Praznicul Înălțării Sf. Cruci, continuînd tradiția anilor precedenți, P.S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie arhierescă la biserică fostei mănăstiri de la Lupșa. În bogatul cuvânt de învățătură, rostit în fața credincioșilor prezenți, P.S. Sa a subliniat elementele cinstirii Sf. Cruci, altural de jertfă al Mîntuitorului Iisus Hristos, ca și valoarea istorică și bisericăscă a străvechii mănăstiri.

În perioada 21—25 septembrie 1987, au avut loc la Centrul Eparhial și la Mănăstirea Sf. Ilie Proorocul, în paralel, două serii de cursuri misionare de scurtă durată cu participarea din partea Institutului Teologic din București a P.C. Pr. prof. Constantin Galeriu, Diac. prof. P. I. David și prof. Emilian Popescu, iar din partea Institutului Teologic Sibiu a P.C. Pr. prof. Vasile Mihoc și P.C. Pr. prof. Ioan Mihăilău.

Vineri, 25 septembrie 1987, P.S. Episcop Emilian a primit vizita D-lui Roger Kirk, ambasadorul S.U.A. la București, împreună cu soția și D-I Michael Parmlly, secretar I al ambasadei. P.S. Sa a reținut la prînz pe distinși oaspeți, iar după masă, la dorința D-lui ambasador, li s-a arătat din comuna Bucurdea Vînoasă, masivul Pietra Craivii, locul unde a fost vechea cetate dacică Apollon. Oaspeții au fost invitați câteva clipe în biserică parohială de aici, aflată în șantier de pictură, după care s-a vizitat Mănăstirea Rimet, despre ale cărei valori istorice și realizări contemporane, oaspeții și-au exprimat cele mai frumoase impresii.

Duminică, 27 septembrie 1987, P.S. Episcop Emilian a oficiat Sf. Liturghie Arhierescă în parohia Almașul de Mijloc cu prilejul sfințirii bisericii în urma lucrărilor de pictură. În cuvântul de învățătură rostit P.S. Sa a subliniat, pe temeiul pericopel evanghelice, principiile morale ale vieții creștine, bazate pe iubirea semenilor. În semn de apreciere, P.S. Sa a oferit gramate chiriariale celor ce au ostenit în înfrumusețarea sfîntului locaș.

Cu prilejul praznicului Adormirea Maicii Domnului, în bisericile ce poartă acest hram, s-au săvîrșit sfînte slujbe cu deosebită solemnitate. În mod de tot festiv, s-au săvîrșit astăzi slujbe la Mănăstirea Izbuț, prot. Beiuș, unde Sf. Liturghie a fost săvîrșită de P.S. Episcop Vasile, cu un sobor de preoți și diaconi, în prezența unui foarte mare număr de credincioși din diferite părți ale eparhiei și

mulți din alte eparhii. Răspunsurile au fost date de un grup de studenți teologi și elevi seminariști. În prezua și în ziua de praznic s-a săvîrșit și slujba Sf. Maslu, precum și alte sfînte slujbe întru cinstirea Maicii Domnului. Tot acum, a fost binecuvîntată și biserică cea mică, de lemn, restaurată prin strădania vrednicului stareț și din ajutoarele date de Sf. Episcopie a Oradiei, fiind înzestrată cu un iconostas nou și cu strane noi, totul minunat sculptat în lemn. De asemenea, au fost binecuvîntate și alte clădiri necesare bunului mers al vieții duhovnicești în acest așezămînt bisericăsc.

În cuvîntul de învățătură, ierarhul a vorbit despre rostul mănăstirilor în viața poporului român, spunînd că ele „au fost și sînt centre de viață spirituală, culturală și națională” și că „au avut un însemnat rol în formarea și păstrarea conștiinței de unitate națională”. În continuare, a exprimat alese cuvinte de apreciere și mulțumiri tuturor celor care, din eparhie sau din afara ei, au contribuit în diferite moduri la înzestrarea mănăstirii cu cele necesare dezvoltării unei vieți duhovnicești adecvate scopului pentru care a fost întemeiată cu 55 de ani în urmă de către episcopul eparhial de atunci, Roman Clorogariu, a cărui personalitate a fost evocată și elogiată de vorbitor, deodată și cu cea a întitului ei stareț, arhimandritul Atanasie Popescu, alături de care a amintit și pe stareții ce l-au urmat, Simion Drahnea și Ioanichie Popescu. Apoi, a adus binemeritate laude actualului stareț, Prea Cuviosul Protosinghel Iorest Grebenea.

Tradiționalele sărbători de hram, cu mari participări de credincioși și pelerini, s-au făcut și la biserică din parohia Bixad, prot. Satu-Mare, unde a fost delegat chiriarihal Pr. vicar-parohial Augustin Lucian, și la biserică cea mare din Zalău, delegat chiriarihal fiind Pr. insp. ep. Dorel-Octavian Rusu. Delegații chiriarihal au ținut predică adecvate ducînd totodată arhierestii binecuvîntări din partea P.S. Episcop Vasile. O astfel de mare sărbătoare s-a desfășurat și în Catedrala episcopală (Biserica cu Lună) din Oradea, avînd și ea hramul „Adormirea Maicii Domnului”.

Duminică, 9 august 1987, P.S. Episcop Vasile a săvîrșit, în legătură cu Sf. Liturghie, slujba de binecuvîntare a bisericii, monument istoric, din parohia Tăuș, prot. Oradea, în urma lucrărilor de renovare exterioară și interioară executate în ultimii ani, prin strădania vrednicului preot-paroh Dumitru Precup și prin jertfelnicia bunilor credincioși, lucrări pentru care ierarhul, în cuvîntul de învățătură, le-a adus cuvinte de apreciere, distingîndu-le pe preot cu rangul de iconom, iar membrilor Consiliului parohial înmîndu-le scrisori de apreciere. În continuare, chiriarihal a vorbit despre cinstirea deosebită (supravenerare) ce trebuie să o dăm Sf. Fecioare Maria, ca una ce a născut pe Mîntuitorul Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Răspunsurile au fost date de corul bisericesc din parohia vecină, Bătar, căruia arhiepiscopul i-a adus cuvinte de laudă.

Duminică, 16 august 1987, P.S. Episcop Vasile a prilejuit credincioșilor din filia Huta (parohia Finis), prot. Beiuș, o mare bucurie sufletescă, săvîrșind Sf. Liturghie, în frumoasa biserică, construită în 1926 din piatră și din lemn. Toți credincioșii împreună cu cîntăreții din matra și Beiuș au dat răspunsurile liturgice. De asemenea, au participat și credincioși ai bisericii reformate din Finis, împreună cu preotul lor Măthe Vasile, care a adus un salut în spirit ecumenic, iar după încheierea Sf. Liturghii credincioșii ortodocși și reformați au întonat, alternativ, câteva cîntări bisericești. În cuvîntul de învățătură, ierarhul a dat mulțumiri bunului Dumnezeu că l-a ajutat să-și împlinească o veche dorință de a veni să se roage cu bunii credincioși ai acestei sfînte și frumoase biserice, ca și cu cel din matra, aducîndu-le cuvinte de laudă pentru credința lor puternică în Dumnezeu și pentru dragostea și atașamentul lor sincer față de Biserica strămoșască ortodoxă română, ca și pentru hărnicia lor gospodărească și cetățenească. Desigur că, la aceasta, o contribuție însemnată o are și noul și tînărul preot Simion Lunca care dă dovadă că este un vrednic păstor sufletesc, plin de rîvnă și zel pastoral, a menționat în încheiere chiriarihal. Totodată și-a exprimat profunda satisfacție și mulțumire pentru marele număr de credincioși reformați prezenți, în frunte cu distinsul lor preot, ceea ce dovedește buna și frățească convietuire dintre credincioșii și preoții celor două biserici, fapt ce contribuie și la întărirea unității sufletescă a întregului popor din patria noastră.

Duminică, 23 august 1987, P.S. Episcop Vasile a săvîrșit slujba de sfințire a bisericii din parohia Galopetruș, prot. Marghita, după ce în ultimii patru ani fusese renovată în exterior (retencuirea zidurilor și revopsirea tablei de pe acoperiș) și în interior (pictarea boltii și pereților și restaurarea iconostasului), prin strădania harnicului preot Grigorie Pușcaș și prin jertfelnicia bunilor credincioși. În cuvîntul de învățătură, ierarhul a lăudat zelul pastoral și hărnicia gospodărească a preotului-paroh, precum și sprijinul nelimitat al membrilor Consiliului parohial, înmîndu-le acestora, ca și preotului-paroh, scrisori arhierestii de apreciere. Totodată a exprimat cuvinte de apreciere credincioșilor pentru atașamentul față de Biserica Ortodoxă Română. La fel, a mulțumit preotului reformant din localitate pentru prezența sa și a multor credincioși de ai săi la sfînte slujbe, ca și pentru contribuția lor la înnoirea Bisericii ortodoxe locale, ceea ce servește și ecumenismului bisericesc, și armonia dintre toți fiii Patriei noastre. În cadrul Sf. Liturghii, diaconul Doru-Viorel Lostun, licențiat în teologie, a fost hirotonit într-un preot pe seama parohiei Terebești, prot. Carei.

SFÎNȚIREA BISERICII DIN DIRLOS

Monumentalei biserici din parohia Dirlos, prot. Mediaș, i s-au făcut, în ultimii 10 ani, reparații capitale, lucrare după care a fost îmbrăcată într-o reușită haină picturală, executată de pictorul V. Nițulescu.

Duminică, 30 august 1987, biserică a fost resfințită de I.P.S. Mitropolit Arhiepiscop al Ardealului, însoțit fiind de la Sibiu de P.C. cons. Gh. Papuc; P. Cuv. arhim. Casian Crăciun și P.C. secretar eparhial I. Galea.

Răspunsurile au fost date de corul parohial, condus de dl. Alex. Moraru, și marea obște a credincioșilor, majoritatea înveștimați în minunatul costum național, specific Mărginimii Sibiului.

Era de față și dl. pastor evangh. Iut. Binder Alfred. La momentul cuvînt din Sf. Liturghie, rugăciune specială s-a făcut pentru citorii și preoții slujitori adormiți în Domnul, tot cu acest prilej fiind hirotonit într-un preot P.C. diacon R. Faust din Brasov.

La sfîrșitul Sf. Liturghii, cuvînt de bun venit a rostit P.C. prot. I. Găban (Mediaș), o dare de seamă asupra lucrărilor prezentînd P.C. pr. N. Urdă, parohul local, care, între altele, a mulțumit tuturor celor ce au jertfit pentru repararea și înfrumusețarea bisericii.

Cuvînt de învățătură a rostit în continuare I.P.S. Mitropolit Antonie, care, după ce a aruncat o scurtă privire asupra paginilor de început ale istoriei poporului român și Bisericii noastre străbună, a explicat pericopa evanghelică, insistînd asupra modului cum trebuie folosite bunurile care ne prisoesc.

Pentru munca depusă pe tărîm duhovnicească și gospodărească, P.C. pr. D. Cărbăș (Mediaș — catedrală), fost paroh la Dirlos, și P.C. pr. N. Urdă, actualul paroh, au fost distinși și hirotesți în rangul de „iconom”. Acte de prețuire au fost acordate totodată primului episcop I. Lepădat pentru jertfelnicia sa, precum și Consiliului și Comitetului parohial.

La agapa ce a urmat a toastat: P.C. pr. D. Cărbăș, dl. pastor A. Binder, P.C. pr. Sărăsan (Bazna), P.C. cons. Gh. Papuc, iar în încheiere I.P.S. Mitropolit Antonie.

Semnalăm... Semnalăm...

● „Revue Roumaine d'Histoire” (t. XXVI, nr. 1—2, 1987) publică sub semnătura lui Valeriu Florin Dobrinescu studiul: „La reconnaissance Internationale de l'Union de la Transylvanie avec la Roumanie” (Recunoașterea internațională a unirii Transilvaniei cu România) (p. 3—15). În același număr Vasile Drăguș publică studiul: „De nouveau sur les peintures murales extérieures de Moldavie. Considerations historiques et iconographiques” (p. 49—84). (Din nou despre picturile murale exterioare din Moldova. Considerații istorice și iconografice). Două studii de bună informație și înaltă competență.

● Constantin Brâncoveanu s-a bucurat de prețuirea și dragostea poporului român, și a intrat în legendă după moartea sa martirică din 1714. El s-a bucurat însă de aceeași prețuire și în lumea grecească, precum ne dovedește Mihail Carataș, în studiul: „Un recueil d'apophtegmes grecs dédiés à Constantin Brancovan, voievode de Valachie” (O culegere de apoftegme grecești dedicate lui Constantin Brâncoveanu, voievodul Țării Românești) („Revue des études sud est européennes”, t. XXV, nr. 2, 1987, p. 173—177).

● Bucuria polemicii — așa îmi vine să întitulez semnalarea eseului lui Andrei Pleșu: „Sensul culturii în lumea contemporană”, publicat în „Viața Românească”, (anul LXXXII, nr. 4, 1987, p. 6—12) sugestie împrumutată de altfel chiar din eseu său: „dacă există un teritoriu al lumii în care poți cunoaște deplinătatea bucuriei, acest teritoriu nu poate fi decît cultura”. Andrei Pleșu polemizează, bineînțeles, cu Noica, la modul maiestic. Ii simți cum se bucură amîndoi. De altfel, în același număr, tot despre cultură scrie și Noica însuși, în afara oricărei intenții de polemică, despre „Timpul cel blind al culturii europene”. Exercițiile spirituale ale amînduora sînt delectare pentru minte și frumos pentru spirit.

● Prof. Ioan Bria adună într-un volum publicat la Geneva 1984, șase studii apărute în Franța, în diferite reviste în anii 1982—1984. Volumul de format 21/30, 87 p., se intitulează: „Eclesiologie, preoccupations et mutations actuelles” (Eclesiologie, preocupări și mutații actuale). E o bună prezentare a Ortodoxiei în mediile teologice occidentale.

● Institutul „Life and peace” din Uppsala, Suedia, a publicat primul număr al unei reviste, intitulată „Life and peace review” (vol. I, nr. 1, 1987).

● A apărut în editura Academiei R.S.R. HRONOGRAFUL lui Dionisie Eclesiarhul, în colecția: „Cronicle medievale ale României”, vol. X. (București, 1987, 183 p.). Transcrierea, indicele și glosarul de Dumitru Bălașa, studiu introductiv de Dumitru Bălașa și Nicolae Stoicescu, note și comentarii de Nicolae Stoicescu. Hronograful cuprinde informații istorice românești din perioada 1764—1815, dar și capitole mari despre campaniile lui Napoleon Bonaparte. Datorită cercetărilor lui D. Bălașa știm acum ceea ce ne știa A. Papiu-Iliarian și Ion Donat, care credeau că „nu vom afla niciodată”, anume cine „s-a ascuns” sub numele de „Dionisie Eclesiarhul”. Nu „s-a ascuns” nimeni. Călugărit prin 1769, a trăit la Episcopia Rîmniceului ca arhivist și eclesiarh, între 1788—1791 a fost prin Transilvania, Banat și la Buda și a revenit apoi în țară la mănăstirile Bistrița, Govora, Arnota, Mălești (egumen). În 1804 ajunge eclesiarh la București, apoi se retrage la Craiova. A murit probabil în 1820.

Hronograful e o importantă sursă pentru istoria noastră și se cade să fim recunoscători celor ce îl scot la lumină, din ascunzîșii slavoniei, în care a trăit aproape două sute de ani.

● Episcopia Oradiei a publicat vol. IV (1987) al „Îndrumătorului bisericesc, misionar și patriotic” cu un conținut foarte bogat, mai ales în materiale privind trecutul și prezentul Bihorului. Printre multele semnături de prestigiu, remarcăm (în ordinea din carte) pe cele ale P.S. Vasile Coman, Vasile Vetișanu, Vasile Popeanu, Florian Dudaș, Prof. dr. Gabriel Tepelea, Constantin Mălinaș, pr. dr. Gheorghe Lițu, Gheorghe Pițuș, Ioan Alexandru ș.a. Unele din ele sînt studii care constituie reale contribuții la descifrarea și scoaterea la lumină a multor taine și evenimente din trecutul nostru.

● Al. Căprariu ne-a dat de curînd un frumos volum de versuri intitulat „Cicatricele penumbrei (Cartea Românească, 1987, 378 p., cu o postfață de Liviu Călin). Citind volumul avem și noi certitudinea, alături de autor, „că a fost înfiat de viitor” (v. poezia „Cu dragoste nemiloasă”). Citind multă poezie, care uneori se citește greu, constatăm că a lui Al. Căprariu odată începută lectura, cheamă din aproape în aproape, pînă la sfîrșitul volumului. E poezie adevărată, care incîntă și mintea și inima, și care cîntă! Aș fi tentat să citez în întregime cele șase strofe ale poeziei: „Ne-întoarce”, sau „Dialog”, și foarte multe altele. Al. Căprariu e dintre cei care, cum spune chiar el în poezia „Pînă acum”: „Coboară smerit în cuvînt”, cu un imens respect și răspundere față de acesta.

● Ștefan Lemny și Rodica Rotaru (postfață, note și bibliografie de Ștefan Lemny) adună într-un volum „Conferințe” ale lui N. Iorga, orientate în jurul temei: „Ideea unității românești”. Rîspite în presa vremii, în cărți și broșuri, adunarea lor acum într-un volum face un mare serviciu, nu numai cunoașterii tot mai bune a lui N. Iorga, dar și culturii românești. Texte, în general vorbite, ele își păstrează savoarea și noutatea, pufîndu-se citi și astăzi cu același interes cu care le-au ascultat contemporanii de-a dreptul din gura lui Iorga. Alcătuitoarea ediției operează selecționări bine chibzuite. Așa cum spun în „Nota asupra ediției”, fiecă nouă reactualizare a scrisului și gîndirii acestui uriaș, ne face să dorim și să așteptăm tot mai mult Opera omnia.

● A văzut lumina tiparului și cel de-al treilea volum oferit de Gabriel Strempele culturii române: „Catalogul manuscriselor românești” (Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1987, 494 p.). Rod al unei munci titanice, volumul, ca și cele două anterioare, împlinește un mare gol în cunoașterea culturii noastre vechi. Alcătuit cu migală și cuprinzînd la modul exhaustiv datele referitoare la manuscrisele aflate în Biblioteca Academiei Române, de la nr. 3101 pînă la 4413, Catalogul spune tot ce se poate spune despre fiecare manuscris în parte, așa cum numai Gabriel Strempele o putea face. Așteptăm cu același interes volumul IV și ultimul.

ANTONIE P.

ORADEA

fel de slujbe la Mănăstirea Izbuț, prot. Beiuș, unde Sf. Liturghie a fost săvîrșită de P.S. Episcop Vasile, cu un sobor de preoți și diaconi, în prezența unui foarte mare număr de credincioși din diferite părți ale eparhiei și

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Arhid. prof. Dr. Aurel Jivi, Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu; tehnoredactori: Arhid. Ezechiel Oancea, Pr. Teodor Damian; corector: Pr. Vartolomeu Constantinescu.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 presfir București, Calea Grivitei nr. 64—66.

ABONAMENTUL pe un an: 150 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2.

Taxa poștală plătită în numerar

Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

44.206